

Två huvudlinjer finns idag för vår egen datorverksamhet nämligen

- framtagning av program för att hålla reda på den egna släkten
- framtagning av personregister till kyrkoarkivalier

Program finns redan framtagna för att på stordator ta in släktuppgifter och sedan ta fram och skriva ut önskade an- och släkttavlor. Vi försöker nu göra motsvarande för ABC 80 med skiva (disk). Kanske kan något komma fram under hösten.

Program för framtagning av personregister till kyrkoarkivalier med registrering på ABC 80 och sortering till register på stordator finns. Flera register har tagits fram. Problemet är nu hur andra släktforskare skall få möjlighet att få register till "sina" kyrkböcker. Utbildning och tillgång till hemdator diskuteras liksom utvidgning av programmet till att gälla även andra arkivalier. Förfrågan har sänts till arkiv och släktforskarföreningar för att se vilket intresse som finns och hur man kan vilja medverka. Förfrågan har tidigare sänts till Riksarkivet, men något svar har ännu inte kommit.

Bland våra medlemmar arbetas säkert också på flera håll med datorer. Några har tidigare berättat om vad de håller på med. Även övriga är välkomna med rapporter. Säkert görs mycket även utanför Linköping.

De nya möjligheter datorerna ger oss släktforskare och den besvärliga situation våra bibliotek och arkiv befinner sig i kommer att medföra stora förändringar inom släktforskningen de närmaste åren.

Vi har redan sett hur fichen börjat göra sitt intåg både vad gäller handlingar och personregister.

Släktforskarföreningarnas betydelse kommer att öka i och med de ökade ekonomiska svårigheterna för arkiv och bibliotek. Kanske måste föreningarna ordna alternativa centra för släktforskning baserade på mikrofilm/fiche. Samtidigt ställer det ökade antalet släktforskare större krav på föreningarna ifråga om uppgifter om vilka arkivalier som finns och var och vilka register. Man kan mycket väl tänka sig att föreningarna får ta ett geografiskt områdesansvar.

Datorutvecklingen medför större intresse för att utnyttja datorer i släktforskningen. Kanske kan det bli aktuellt med egna databaser. Smådatorer kommer att behövas både för att hålla reda på egen släkt och för att knyta an till demografiska och historiska databaser samt DAFAs personregister. Naturligt är att datorer till en början anskaffas för gemensamt bruk, kanske av föreningarna?

Ökat samarbete med hembygdsföreningar kan vara en naturlig linje för att ta fram personregister och för att ordna forskarförteckningar.

I detta nummer tas upp frågor om bibliotek och arkiv - Holger Sjöstedt rapporterar från bibliotekskonferensen i Kiruna, en analys av arkivsituationen görs mm., debatteras släktforskarförteckningar, tas upp danska personregister, mormonernas fiche och förmann, föreslås att 1983 blir ett släktforskningens år och mycket annat. Innehållsförteckning på sista sidan.

Jag är glad över de bidrag till medlemsbladet jag fått och hoppas på ett fortsatt gott samarbete.

Ur höstens program kan nämnas årsnöte den 10 oktober, skärmutställning 5 - 24 oktober och besök av databasen i Umeå i början av november, allt i Linköping.

DATABASEHANDLING AV DEN EGNA SLÄKTEN - DAGSLÄGET

Som nämdes i Släkt-Forskar-Nytt (SFN) nr 6 startade vi sent i våras en studiecirkel på Medborgarskolan i Linköping. Den fortsätter nu till hösten med arbete på program för den egna släkten. Vi utnyttjar Medborgarskolans ABC 80, varav en är försedd med flexskiva och skrivare.

Redan tidigare har konstaterats att det inte är möjligt att klara behandlingen med enbart kassetband. Detta används dock för "backup", dvs säkerhetskopiering av flexskivorna. I de 12 första sektorerna av en personfil ligger en innehållsförteckning, som pekar ut var uppgifterna om personen ligger längre fram i filen. En personfil kan rymma maximalt 1000 personer. I övrigt följer vi det likartade system för stordator, som beskrevs ingående i SFN nr 4. Vissa förbättringar har gjorts, men avsikten är att få de olika systemen kompatibla, dvs att man kan föra över uppgifter mellan dem och kunna köra var man önskar.

Eftersom ABC 80 har ett högst begränsat minnesutrymme, 16 kbyte (och användning av flexskiva tar 4 av dessa) måste framställning av släkt- och antavlor ske med 3 till 4 program efter varandra innan resultatet är klart. Vi har specificerat dessa program liksom ett inmatnings- och rättningsprogram samt ytterligare några för hjälpändamål. Utvecklingen av programmen har vi delat upp mellan oss.

Tidsplanering är vansklig även då man har alla personresurser under kontroll. Att vi i vårt arbete är beroende av frivilliga insatser i mån av möjlighet gör det inte lättare. Förhoppningen är dock att få ett fungerande system för den egna släkten på ABC 80 före jul. Det kommer att ställas till förfogande för medlemmarna och även andra, troligen mot en viss avgift.

LBg

DANSKT LANDSARKIV FÖRST I NORDEN MED DATORFRAMTAGNA PERSONREGISTER

Vid landsarkivet för Fyn i Odense i Danmark har sedan lång tid tillbaka utarbetats personregister till kyrkböcker. Detta har som på de flesta håll skett med manuella metoder. I september 1973 beslutade man sig för att gå över till registerframtagning med datorhjälp. År 1974 utsändes en orientering härom. 1978 publicerades en redogörelse för den datorstödda registerframtagningen till den första socknens kyrkböcker.

De framtagna registren gäller socknen Magleby på Langeland kyrkböcker från den första 1682 fram till om år 1901. Separata register har framtagits för födelse-, vigsel- och dödlängder samt in- och utflyttningslängder. Antalet framtagna register är stort 5 för födelse-, 10 för vigsel- och 9 för dödlängderna samt 15 för in- och utflyttningslängderna. Något försök att sammanföra familjer har inte gjorts.

Födelseregistren omfattar ett kronologiskt register för vardera pojkar och flickor, ett barnregister (förmamn), två fadersregister, varav ett på efternamn och ett på titel/yrke samt ett modersregister (förmamn).

Vigselregistren omfattar en rad separata register för brud och brudgum. Det är ett kronologiskt register, ett register på förmamn, ett på titel/yrke, ett på fadern till brudgummen/bruden och ett på modern (efternamn).

Dödsregistren omfattar förmanns-, efternamns-, titel/yrkesregister samt register för den dödes fader (förmamn och efternamns- samt titel/yrkesregister) den dödes moder (förmannsregister) samt den dödes make/maka.

In/utflyttningsregistren består av 7 separata för inflyttningar och utflyttningar och ett gemensamt. För inflyttningarna finns förmanns-, efternamns- och titelregister samt två register för födelseplats (församling?) och ett för plats varifrån den inflyttade kom. För utflyttarna finns motsvarande men det sista anger vart flyttningen gått.

Som exempel på uppställningen i registerutskriftarna har jag först valt ett födelseregister med sortering på barnets förmamn och därefter

kronologiskt.

Ex.

Caroline Jeppesen
1820 LBN:10 Daabsdato 905 Foedsel-
dato 605
Far: Mads Jeppesen Skolelaerer
Mor: Frederikke Nielsen
Magleby sogn: Nordenbro
Barnets koen: Hunkoen

Utskriften gæller således Caroline Jeppesen, som er fødd 1820-05-06 och döpt 1820-05-09. Fadern är skollärare. I en del notiser finns även uppgifter som

Moderns ålder ved barnets foedsel 38
Forældrene viet aar 87.

En notis i ett dödlängdsregister kan ha följande uppställning. Exemplet är taget från ett förnamnsregister med sortering på 1) den dödes förnamn, 2) hans efternamn, 3) kronologiskt.

Ex.

Joergen Kristensen
1896 LBN:6 Begravelsesdato 27.4 Doeds-
dato 21.4
Ehrverv: Indsidder
Magleby sogn: Bagenhop
Afdøedes koen: Hankoen
Ugift
Foedsogn: 30507
Far Kristen Andersen Gaardmand
Mor: Anne Rasmusdotter

Även dödsorsaker och dödsålder medtages när sådana uppgifter finns.

Framtagningen av dessa register har tillgått sålunda:

1. Läsning av kyrkbokslängd och framtagnings av stansunderlag.
2. Stansning av hålkort (4 st per födelseuppgift, 6 för vigsel, 7 för död och 4 för inflyttning och 4 för utflyttning)
3. Kontrollstansning av hålkort
4. Överföring av hålkortsuppgifterna till magnetband (standardprogram)
5. Kontrollkörningar för att upptäcka enkla fel (logiska fel)
6. Överföring av magnetbandets hålkortsuppgifter till "records".
7. Sorteringar på dator (IBM) med standard sorteringsprogram.
8. Körning av utskriftsprogram. Ett program för varje typ av längd.

I det källmaterial jag haft har inget redovisats om hur framtagningen av stansunderlaget gått till. Däremot anges att personnamn, titlar, dödsorsaker mm som inte så lätt kunnat klassificeras är nedskrivna bokstavstroget (bokstavsret) medan sådana uppgifter som kunna klassificeras såsom sockennamn och gårdsnamn inom socken givits kodnummer. En lång lista redovisas för kodnummer för alla socklar i Danmark och en lista om 47 nummer gällande gårdsnamnen i den aktuella socknen Magleby.

Totalt har för Maglebys kyrkböcker 90.000 hålkort stansats. Materialet omfattar totalt 23100 notiser, varav 9300 gäller födelse, 2400 vigsel, 5100 död och resten in/utflyttning. Vid stansningen har styrprogram använts (IBM-stans). Förnamnet/nen har fått 25 positioner på hålkortet och efternamnet 19 positioner.

Kontrollstansning har skett för 2/3 av materialet. Man fann vid jämförelse med det icke kontrollstansade materialet att kontrollstansningen inte inneburit någon väsentlig minskning av antalet fel.

Överföringen till "records" sker med fyra framtagna program, en för varje typ av längd.

I utskriftsprogrammen överförs kodsiffrorna för gårdarna till gårdsnamn. Sockenkode bibehålls dock.

Den registrering och sortering som här redovisats är gjord i mitten av 1970-talet med den bästa teknik, som då fanns tillgänglig. Sedan dess har utvecklingen gått vidare och idag finns ingen som lägger upp ett sådant här projekt baserat på inmatning via hålkort. Projektet har säkert gett det danska landsarkivet en stor mängd erfarenheter, som kanske legat till grund för tankar om en vidareutveckling. Mot den bakgrund vi i DIS har funderat man litet över varför inget sägs om excipering/nedskrivning. Detta är det mest tidsödande vid framtagningen. Det är vid detta moment som ev fel lätt kommer in. Det är också det moment som är avgörande för om man i längden skall lyckas med ett sådant här projekt. Det är vidare förvånande att inget sägs om namnnormering fastän man uttryckligen säger att förnamn och efternamn matats in bokstavstroget. Utan namnnormering blir det svårt att hitta i de register där sorteringar skett på namn. Något annat man funder-

är över är varför inte datum skrivs enligt gällande normer. Inget sägs om hur registren redovisas, troligen är det på papper. Men hur många sidor omfattar registren sammanlagt? Troligen är det ganska många sidor. Jag tycker det verkar vara väl mycket text i utskrifterna. En rensning skulle säkert göra utskrifterna mera lättlästa. Intressant är att se att man även tagit upp titel/yrkesregister. Antalet register verkar vara väl stort för att vara praktiskt. Kanske har man velat pröva sig fram och tagit med ganska många register för att sedan vid fortsatt framtagningsendast ta med de man funnit vara mest användbara. Ett sätt att slippa en del register är att göra kombinerade register för olika längder. Registerna finns ännu endast tillgängliga på landsarkivets läsesal och på Riksarkivet.

Verksamheten synes inte ha varit lika intensiv efter 1978; man är idag ännu inte klar med inmatningen av uppgifter för nästa församling. Kanhända stannar man upp och funderar ytterligare över hur inmatningen skall ske innan man går vidare.

Det var ett gott initiativ som togs av landsarkivet för Fyn år 1973 och man får hoppas att man med de erfarenheter man fått har kraft att gå vidare och anpassa sin framtagnings till den nya teknik som idag finns.

PO

Ref

Poul Thestrup: Projekt Langeland, ett historisk-demografisk dataprojekt ved landsarkivet for Fyn. Odense 1974.

Poul Thestrup: Projekt Langeland. Den demografiske database vid Landsarkivet for Fyn. Dokumentation 1: Magleby sogn 1682-1901. Arkivserien 1978 nr 5 (Landsarkivet for Fyn).

+ + + + +

PERSONREGISTERFRAMTAGNING

Hösten 1979 började vi i en arbetsgrupp se hur datorn skulle kunna användas i släktforskningen. En av de första uppgifterna som togs upp var användning av datorn för framtagnings av personregister till arkivalier. Kyrkböcker utvaldes såsom varande de mest centrala

arkivalierna inom släktforskningen. I mars 1980 kunde de första resultaten av arbetet framvisas i form av personregister till Dals Eds födelselängd 1706-25. För att få mera stadga i arbetet och kunna sprida information om datorns möjligheter bildades 1980 vår förening DIS - föreningen för Datorhjälp i Släktforskningen.

I anslutning till en artikel i GUT första nummer för 1980 med bl a uppmaning till alla släktforskare att offra ett år på registerframtagnings skrev Lars och jag en artikel som berättade om möjligheterna att med datorhjälp ta fram personregister på fiche till kyrkböcker, vilken infördes i GUT nästa nummer. Sedan dess har vi i DIS gått vidare och tagit fram personregister på fiche till Töftedals första kyrkbok (mars 1981) och dess andra (juni 1981) och räknar med att få motsvarande för Dals Eds första kyrkbok klar inom kort.

Hur skall vi fortsätta? Angeläget är att fler skall kunna få möjlighet att registrera kyrkböckernas uppgifter på kassetband med hjälp av hemdatorn ABC 80. Härför krävs att släktforskaren ser datorn som ett hjälpmedel som han själv kan utnyttja, att han har faktisk kunskap om hur man skall gå tillväga samt till sist tillgång till hemdator. Den faktiska kunskapen kan tillgodas genom kurser. Veckoslutskurs här i Lierköping under hösten har diskuterats och kan arrangeras om intresse föreligger. Skriv i så fall en rad. Tillgång till hemdator kan vara problemet för en del. Man tycker det är för dyrt att köpa en egen dator och har inte lyckats låna någon. En möjlighet skulle vara att intresserade släktforskarföreningar skaffade sig en hemdator för utlåning. I DIS skall vi för vår del försöka ta upp frågan och se vad som är möjligt.

Vi har valt att koncentrera oss på personregister till kyrkböckernas längder. Många andra arkivalier av intresse finns också såsom mantalslängder, bouppteckningar och domböcker, till vilka personregister skulle behövas. Vi skulle kunna ta fram program för registrering av dessa typer av längder för ABC 80 motsvarande de program som redan finns för födelse-, vigsel- och dödlängder. Sådana program bör gå att

ta fram genom modifieringar av redan framtagna program. Sorteringar till personregister skulle sedan kunna göras med hjälp av de program till stordator som vi redan har. På detta sätt skulle vi kunna få en breddning av personregisterarbetet utöver det för kyrkböckerna och få ett sammanhängande system av program för personregisterframtagna grundat på ABC 80 för registrering.

En ytterligare breddning skulle kunna fås genom att även ta upp personregister till emigranter. Stort intresse för emigrantforskning finns f n och även ett behov av att med datorhjälp kunna ta fram register till de härvid använda arkivalierna. Dessa arkivalier är delvis av annan typ än tidigare diskuterade - utdrag ur husförhörlängder, passjournaler och skeppslistor - men i grund är det samma typ av uppgifter.

För dem som genomför en registrering av en arkivalies personuppgifter på kassetband kan finnas en önskan att inte bara kunna se de inmatade uppgifterna på en datorskärm (TV-skärm) utan att även kunna läsa dem på papper. Program för att skriva ut uppgifterna på papper är inget större problem. Problemet är skrivaren, Skall även en sådan anskaffas för utlåning? Det bör observeras att en sådan utskrift inte ger någon sortering.

Detta är några tankar om möjlig fortsättning av vårt program för framtagna av personregister. Det siktar i första hand till att underlätta för andra att själva genomföra registreringar och i andra hand till en breddning att gälla även andra typer av arkivalier.

PO.

+ + + + +

MORMONERNAS FICHE

I förra numret anmälades att vi fått fiche med de personregister mormonerna tagit fram ur sin databank gällande Sverige och erbjöd våra medlemmar att sända in skriftliga förfrågningar om de ville ha hjälp att söka någon i detta register. Endast fem förfrågningar har hittills inkommit. De har dels varit av typ sökning av namngiven person och dels sökning av personer med visst släktnamn. Det är framför allt frågor av den andra typen

som givit något som kan vara av intresse.

Antalet församlingar med uppgifter som hämtats genom en systematisk (kontrollerad) genomgång av födelse- och vigsellängder är rätt begränsat, vilket framgår av nedanstående förteckning. För några län, t e Gotland har inte funnits någon enda sådan församling. De uppgifter som finns för t e Gotland är alla sådana som framkommit i mormonkyrkans rent kyrkliga arbete, antingen en uppgift som reguljärt lämnas av medlem av kyrkan om sin närmaste släkt eller en uppgift som framkommit vid särskild framtagna. Sådana uppgifter förekommer naturligtvis även i län med systematiskt genomgångna församlingar. För att man skall ha någon större sannolikhet att finna sökt person, bör därför denne ha bott i en av de systematiskt genomgångna församlingarna. Men man kan då ej förvänta sig fler uppgifter än som står i kyrkböckerna. Bland de i det rent kyrkliga arbetet framtagna uppgifterna kan naturligtvis finnas uppgifter som även kommer från andra källor än kyrkböckerna och kan därför vara mera spännande. Men man skall inte vänta sig för mycket.

Å, Ä och Ö saknar i registren ring respektive prickar och medför en del gissning, vilket jag erfor vid församlingsgenomgången. Det var inte alltid självklart hur det skulle vara, varför kontroller i flera fall måste göras.

PO

+ + + + +

LÄSAPPARATER FÖR FICHE

Som läsapparat har jag skaffat en Mini Cat II, vilken ännu så länge fungerar bra. Jag har dock ännu inte tagit reda på hur man skaffar reservlampa, om jag kan få den i närmaste fotoaffär eller måste rekvirera den från kungliga huvudkommunen. Apparaten levererades med en lins med 48 gånger förstoring och kostade något över 1000 kr. Förstoringen behövs för mormonfichen, men för våra egna fiche skulle det gott räcka med 42 gånger förstoring. För landsarkivens fiche skulle väsentligt lägre förstoring räcka.

Jag vet inte om mitt val av läsappa-

rat är bästa köp men jag hade inte tid att leta längre. Från Kai Albertsen i Danmark har jag fått uppgift om Kodaks läsapparater, som har en prisma, som ger möjlighet att vrida bilden i ett antal lägen (90°, 180°, 270° och 360°) medan fichen hålls stilla. Han nämner Kodak Fiche reader 321.

Jag har sett närmare på Dokumat med fichehållare och konstaterat att den ger högst 17,5 gånger förstoring, vilket är helt otillräckligt för våra ficher. Däremot kan det räcka till landsarkivens ficher.

Jag fick häromdagen en uppgift från Leif Methers om att några läsapparater för ficher fanns till salu vid FFV Allmaterial i Arboga. De skulle vara av typ NCR 456 och kosta 250 kronor/styck. Jag vet inget närmare om dem men är de bra skulle man ju där kunna få en billig läsapparat.

FO.

+ + + + +

PRELIMINÄR FÖRSAMLINGSFÖRTECKNING
FÖR MORMONERNAS I DAG TILLGÄNGLIGA
PERSONREGISTER PÅ FICHE (1978 ÅRS
EDITION)

Förteckningen är framtagen genom genomgång av angivna ficher. Reservation för fel som härigenom kan ha uppkommit.

Blekinge län

Jämjö

Gotland

(ingen)

Gävleborgs län

Delsbo

Enånger

Färila

Hamrånge

Hanebo

Los

Norrala

Söderhamn

Göteborg & Bohus

Christine, Gbg

Krokstad

Lane-Ryr

Myckleby

Solberga

Hallands län

Grimeton

Harplinge

Hishult

Krogsered

Lindberg

Söndrum

Torup

Träslöv

Valinge

Vinberg

Jämtlands län

Ytterhogdal

Älvros

Jönköpings län

Adelöv

Askeryd

Bälaryd

Björkö

Flisby

Kärda

(Jönköpings län)

Linderås

Lommaryd

Norra Sandsjö

Näshult

Tannåker

Tofteryd

Virede

Kalmar län

Västervik

Kopparbergs län

(inga)

Kristianstad län

Andrarum

Ausås

Benestad

Bollerup

Brösarp

Degeberga

Eljaröd

Fjällinge

Gumlösa

Huaröd

Ignaberga

Ingelstorp

Ivetofta

Järrestad

Källna

Kisby

Kristianstad ?

Kverrestad

Nösaby

Rinkaby

Spjutstorp

Strövelstorp

Tryde

Ullstorp

Vankiva

Vitaby

Östra Sonnarö

Kronobergs län

Moheda

Malmöhus län

Allerum

Anderslöv

Asmundtorp

Billeberga

Bjuv

Blentarp

Bonderup

Bosarp

Brunnby

Bärslov

Böringe

Dalby

Ekeby

Farhult

Felestad

(Malmöhus län)

Fjärestad

Fleninge

Frillestad

Fru Alstad

Fulltofta

Genarp

Glostorp

Godelöv

Halmstad

Harlösa

Hennesdyngge

Hällestad

Hälsirgö

Hässlunda

Högestad

Hyby

Hörby

Jonstorp

Kågeröd

Kattarp

Katslösa

Konga

Kropp

Kvistofta

Landskrona garn.fs

Lemmeströ

Lilla Beddinge

Mörarp

Norra Vram

Norrvidinge

Ottarp

Oxie

Raus

Simlinge

Sireköpinge

Skurup

Slinninge

Stora Köpinge

Stora Slågarp

Stångby

Svalöv

Svenstorp

Säby

Särslöv

Södra Rösum

Södra Åby

Sövde

Trelleborg ?

Trollenäs

Vallkärra

Veberöd

Villie

Välinge

Väsby-Viken

Västra Hoby

Östra Vennehög

Örja

Skaraborgs län

Kyrkefalla

Ledsjö

Lindärva

(Skaraborgs län)

Saleby
Varola
Vättlösa

Södermanlands län

Björkvik
Julita
Lunda
Stora Malm
Västra Vingåker
Österåker
Östra Vingåker
Överselö

Uppsala län

Alunda
Arentuna
Björklinge
Bälinge
Läby
Skuttunge
Tensta
Tolfta
Uppsala, Hel Tref?
Vendel
Viksta

Värmlands län

Alster
Fryksände
Gunnarskog
Kroppa
Mangskog
Nyed
Visnum
Väse
Ölme
Östra Äntervik

Västerbotten och
Västernorrlands län

(Inga)

Västmanland

Östervåla

Älvsborgs län

Alingsås
Alingsås landsfs
Bredared
Gunnarsnäs
Gärdhem
Hemsjö
Hyssna
Kullings-Skövde
Lerum
Naglum
Rödene
Strängsered
Sätilla
Töllsjö
Östad

Örebro län

Grythyttan
Hammar
Lerbäck
Rinkaby

Östergötlands län

Björsäter
Malexander
Risinge
Rök
Simonstorp
Stora Åby
Tjällmo
Veta
Vånga
Västra Tollstad
Ödeshög
Östra Skrukeby

Stockholms län

Börstil

fråga som framför allt blir aktuell vid namnnormeringar för personregistret, men som också kan bli aktuell när man letar i te kyrkböckerna. Är denna Brita samma person som den Börtata man söker?

Det är mot denna bakgrund roligt att se att förnamn tagits upp i flera relativt nyutkomna uppsatser. Inga Bernander skriver i Sydsvenska Ort-namnssällskapets årsskrift 1980 om "Dopnamnet som förnamn, hemmans- och gårdsnamn i Värö - en undersökning med hjälp av 1600-talsmaterial". Monica Wennås skriver i Jämtländska hembygdsförbundets årsbok "Jämten" 1980 om "Döpa på Jämtska", Lars Nahlbom skriver i SoH senaste nummer om "Dopnamnsfrekvensen i V Vingåker 1666-1697 och Lennart Geijer skriver om "Förnamn i Geijerska släkten" i en liten skrift utgiven av Geijerska släktföreningen.

Inga Bernander har främst gått igenom födelse- och dödlängder 1673-1700 för Värö församling i Halland samt verifikationer år 1663 för Värö (ur länsräkenskaperna) samt tiondeboken 1645-62. Hon har bl a velat belysa förändringar vid övergången från danskt till svenskt styre och har därför med hjälp av dödlängdens åldersuppgifter tagit fram namnförekomst under olika tidsperioder före och efter freden 1645. Hon skulle vilja att arbetet med att undersöka hur dopnamnsvalet förändrats fortsättes ända fram till vår tid. Hon har enbart tagit med personer födda (troligen födda) i Värö och antyder att grannsocknarna kan ha ett annat förråd av dopnamn. Namnseden i förhållande till far- och morföräldrar eller döda syskon anger hon som ett annat tacksamt forskningsområde.

Vilka förnamn har hon då funnit i födelse- och dödlängderna 1673-1700 för personer från Värö? Tio i topp-listan med lite utökning har följande utseende:

Pojknamn	Antal	Flicknamn	Antal
Anders	257	Börta	199
Per, Peder	200	Anna	179
Nils	192	Kierstin	101
Börge	162	Ingebor(g)	92
Ole, Ola, Oluf	135	Bengt	68
Bengt	125	Ingiär(d)	60
Lars	122	Elin	58
Sven	107	Karin	42
Hans	104	Gunnur	40
Jon	62	Gunnela	39
Jöns	62	Ingri(d)	29

FÖRNAMN

Förnamn har stort intresse inom släktforskningen. Det är intressant att se vilka förnamn som förekommer och deras användning, det senare både geografiskt inom en släkt och under olika tider. Stavningen av ett namn i äldre tid då stavningen varierade starkt är ett problem släktforskaren måste ta ställning till i sin släktredogörelse. Vilka namn skall egentligen bara betraktas som olika former av samma namn är en

+++++

PO

Normaliserande stavning har ej använts, varför namnen angetts bokstavsriktigt.

En uppspaltning i fem tidsperioder har gjorts; personer födda före 1624, 1625-44, 1645-72, 1673-88 och 1688-1700. Börta, Anna och Kierstin finns med bland de fem första i alla perioderna med Börta och Anna i de två första platserna. I övrigt finns bland de fem första Bengta, Gunnela, Ingeborg, Elin och Ingierd. Ingeborg rycker upp mot slutet medan Bengta sjunker undan. I övrigt är det svårt att se någon tendens. Bland pojknamnen finns Anders, Per och Nils bland de fem första i alla fem perioderna. I övrigt förekommer Börge, Bengt, Ola, Swen och Hans på de fem första platserna. Någon tendens kan inte urskiljas.

Från räkenskaperna 1663 har erhållits följande topplista:

Nils	29	Börtha, Brijta	31
Anders	22	Anna	29
Peder	21	Margretta	18
Bengt	20	Bencta	16
Börge	18	Gunnel	16
Oluf	14	Ingebor	16
Lars	10	Ellin	15
Hans	10	Inger	13

Man får här ungefär samma listor som från kyrkböckerna. Av intresse är dock att Kierstin nu helt försvunnit medan Margareta, som förut inte fanns med kommit på tredje plats.

Från tiondeboken 1645-52, som har dansk skrivning har Inga Bernander fått följande lista, vilken dock inte nämnvärt avviker från de föregående.

Anders	42
Niels	41
Peder	37
Oluf, Ole	29
Byrge	28
Bent	25
Lauritz	25
Jens	18
Swen(d)	16
Hans	15

Inga Bernander skriver om stavningen att "under 1600-talet och långt senare ser man ofta att de som själv kunde skriva stavade olika från den ena gången till den andra, sak samma med de offentliga myndigheterna. Under 1690-talet skrev kyrkoherden i Värö Bengta, adjunkten Bencta och klockaren Bencta".

Att Brita, Birgitta och Börta använts som förnamn för samma person ger Inga Bernander exempel på. Det är klockarens hustru som hette Börta Andersdotter. Namnet Börta är oftast använt, men i några fall har namnet Birgitta och Brita använts.

Ett annat namn med variationer är flicknamnet Olufer, som även skrivs Oluff och Ol(1)er.

Monica Wennäs uppsats - Döpa på Jämtska - baseras på en undersökning om jämtländska dopnamn under 250 år, som hon gjorde omkring 1970. Hon valde ut tio församlingar med visst geografiskt samröre och dessutom med lämplig spridning. För dessa undersöktes namnförekomsten i församlingarnas dopböcker med början år 1700 och sedan vart 25te år fram till 1950. Vissa kontroller har sedan skett mot födelserregistret vid landsarkivet i Östersund, som har ett material gällande alla församlingar i Jämtland ca 1680-1860. Materialet har uppdelats i tre olika tidsperioder vilka sammanhänger med urskiljbara förändringar i namnskicket; 1700-1825, 1850-1900 och 1925-50. De vanligaste namnen i perioden 1700 - 1800 är:

Oluf, Olaus	80	Kerstin,	
Pehr, Peder,		Kirstin	74
Peter	62	Brita	71
Erik	56	Anna	62
Anders, Andreas	44	Karin	47
Nils	43	Märetha, Märet	45
Jonas	31	Ingeborg	29
Lars	27	Lisbeth	21
Sven	22	Ingrid	15
Jöns	21	Maria	12
Jon	18	Sara	12
Karl	16	Kirstina, Kri-	
		stin, Kri-	
		stina	12

Jämför man med Värö-listorna finner man att av de 5 första pojknamnen är Olof, Per, Anders och Nils samma medan Börge, som hade 4de plats i Värö-listan här helt saknas och Erik, som här kommer på tredje plats helt saknas i Värö-listan. Av de fem första flicknamnen på Värö-listan återfinns här Anna och Kerstin medan tydligen Brita här ersatt Värölistans Börta och Ingeborg sjunkit ned till 6te plats och Karin ryckt upp till 4de plats. Bengta som har Värö-listans 5te-placering finns överhuvudtaget inte med här.

Monica Wennås visar geografisk utbredning för några av namnen och diskuterar i övrigt stavnings- och uttalsvarianter, namnvarianter mm. Även namnens härkomst tar hon upp med bl a jämförelser med tio-i-topplistor från Tröndelagen 1548 och Västergötland 1546.

Lars Nahlbom har i SoH senaste nummer en kortare artikel - en sida - där han redovisar dopnamnsfrekvensen i Västra Vingåker 1666-97. Han har gått igenom dopboken under denna period och redovisar antalslistor. De namn han funnit vanligast är följande:

Pär	258	Anna	261
Olof	229	Kerstin	257
Lars	221	Brita	216
Erik	219	Ingrid	153
Johan	100	Karin	132
Nils	83	Ingeborg	103
Anders	81	Marit	76
Jon	55	Elin	31
Jöns	26	Maria	27
Måns	24	Elisabet	17

Ser vi också här på de fem första namnen så finner man att både Olof, Per och Erik även återfinns på den jämtländska listans fem första platser. Lars kommer litet längre ner på den jämtländska listan och Johan avsevärt längre ner. Anders och Nils som på den jämtländska listan befinner sig bland de fem första kommer här strax under. För pojknamnen är likheterna större mellan den jämtländska och Vingåkerslistan än mellan den senare och Värölistan.

Av de fem första flicknamnen återfinns Anna, Kerstin, Brita och Karin bland de fem första på jämtländska listan medan Ingrid kommer något längre ned. Anna, Kerstin och Brita återfinns bland de tre första namnen både i Värölistan, den jämtländska och Vingåkerslistan.

Det kan vara intressant att notera att några namn som vi funnit i Dals Ed och Töftedals socknar i Dalsland såsom Bryngel och Halvard, och där tillhörde de tio vanligaste, inte finns med i här refererade undersökningar, så när som på att Monica Wennås funnit namnet Halvard i ett fall år 1850. Bryngel som i Dals Ed kom på sjätte plats finns överhuvudtaget inte omnämnt någonstans.

Lars Nahlbom tar även upp stavningen och påpekar att Olof oftast skrivs Oluf och Johan oftast Joan. Ingeborg

anger han förekommer ibland utan g på slutet. Åren 1692 och 1693 har föräldrar och dopvittnen, som tidigare hetat Pär benämnts Peder i dopboken.

Lennart Geijer redovisar i en uppsats namnskicket i den Geijerska släkten med tyngdpunkt på pojknamnen.

Förnamnen för de manliga ättlingarna till Bengt Gustaf Geijer d ä (1682-1746) redovisas uppdelat på släktgrenar (383 ättlingar, 929 namn, 126 olika namn). Medan pojknamnen redovisas under en lång tidsperiod redovisas kvinnonamnen endast för nu levande (per 1/1 1980) (118 kvinnliga släktmedlemmar, 103 olika namn). De tio vanligaste namnen är:

Gustaf, Gösta	94	Elisabet(h)	16
Carl, Karl	92	Maria(e)	15
Johan, Jan	47	Margareta	14
Emanuel	37	K(Ch)ristina	12
Bengt	36	Eva	11
Erik(c)	35	Anna	10
Reinhold	32	Sof(ph)ia(e)	9
Vilhelm	29	Brita, Britt	9
Axel	27	K(C)arin	8
Fredrik	27	Ebba	7

Dessa namnlistor avviker mycket från de tidigare visade beroende både på att de delvis avspeglar en annan tidsperiod - in på nutid - och dels avspeglar namntraditionen inom en släkt och inte en församling. Lennart Geijer berättar trevligt om namn och namngivning och travestierar ett känt uttryck av Erik Gustaf Geijer och säger att Sveriges förnamnshistoria är dess konungars. Han tar fram sin släkts pojknamnsstatistik för de nu levande och jämför med statistiken i Sture Alléns och Staffan Wåhlins nyligen utkomna förnamnsbok. Han finner därvid att släktens statistik stämmer hyggligt med Alléns i toppen med Karl, Erik, Gustaf och Johan som vanligast i båda. Han finner dock att namnet Lars, som kommer på 5te plats i Alléns statistik kommer mycket långt ner i Geijer-statistiken - endast tre i släkten har fått det namnet. Nils, Sven och Anders är också sällsynta i den Geijerska släkten. Av Geijer-släktens vanligaste namn finns å andra sidan en del som kommer långt ner i Alléns statistik, som t e Emanuel, Reinhold, Fredrik Herman och Christoffer.

Nyligen bläddrade jag i Personhistorisk Tidskrift, häfte 4 1980 och fann då en recension av Prästeståndets riksdagsprotokoll, band 8 1734, som nyligen utgivits i tryck. Recensenten skrev bl a "Beklagas att i registret dåvarande Linköpingsdomprosten Andreas Rhyzelius fått sitt namn stavat utan h". En sådan kritik är något svårförståelig mot bakgrund av hur stavningen av namn tilläts variera på 1700-talet. Finns undantag eller har vissa fasta regler för stavningen av 1700-talsnamn utvecklats sig med tiden? Använde Rhyzelius alltid samma stavning när han skrev sitt namn? Det kanske finns mycket mer att upptäcka om namn, speciellt förnamn i äldre tid. Fler undersökningar är därför av intresse. Geografisk, tidsmässig och släktmässig användning av olika förnamn, varianter av namn och stavningar är områden som det kan löna sig att tränga djupare i.

PO.

Inga Bernander: Dopnamnet som förnamn, hemmans- och gårdsnamn i Värö - en undersökning med hjälp av 1600-talsmaterial. Sydsvenska Ortnamns-sällskapets årsskrift 1980.

Merica Wennås: Döpa på Jämtska. Särtryck ur Jämten 1980 (Kan fås från Jämtlands museum, Box 650, 83127 Östersund)

Lennart Geijer: Förnamn i Geijerska släkten. Geijerska släktföreningens meddelande VII, Uppsala 1980. (Kan fås från Geijerska släktföreningen Ransäter, 68400 Munkfors)

Lars Nahlbom: Dopnamnsfrekvensen i V Vingåker 1666-1697. SoH nr 2 1981.

+ + + + +

FÖRENING FÖR DATORER OCH SLÄKTFORSKNING I ENGLAND ?

I senaste numret av "Family history news and digest" (volym 3 nr 2) utgiven av "Federation of family history societies" har Evelyn Kenward från West Surrey släktforskarförening ett inlägg om samverkan mellan datorer och ställer bland annat frågan om tiden inte är inne för att bilda en

informell förening för de som är intresserade både av datorer och släktforskning.

Evelyn Kenward omnämner sitt projekt för registrering av folkräkningsuppgifter (se SFN nr 5 och 6) och säger att hon under det arbetet funderat på datorers användning både för att tillgodose individuella önskningsar och för samarbetsprojekt.

Hon pekar på svårigheterna att idag utan extra åtgärder föra över uppgifter mellan datorer av olika fabrikat och nämner persondatorer såsom Tandy, Apple och Sharp. Hon säger att om man vill föra över uppgifter till en annan dator är det troligt att man måste knappa in dem på nytt. Eftersom det måste vara önskvärt att direkt föra över uppgifter mellan olika datorer - liksom program - har hon börjat samla uppgifter om vilka datorer föreningens medlemmar har, för att se om någon är dominerande. Hon har själv ännu inte skaffat sig någon persondator men hoppas mycket på den BBC-dator, som kommer till hösten. Den har inbyggd möjlighet till kommunikation och ett minne, som kan ökas till 64 kbyte jämte skiva och band. Den förväntas bli såld i tusentals exemplar när en TV-kurs i programmering av datorn börjar i januari 1982.

Anm. Det är fullt möjligt att kommunicera även mellan datorer av olika fabrikat men det kräver lämplig programvara. Man skall inte behöva knappa in inmatade data på nytt bara för att det är en annan dator. Det är naturligtvis praktiskt att använda samma dator inom en viss användargrupp, då man härigenom direkt kan byta program mellan sig och programframtagnings ofta är den tränga sektorn.

PO

+ + + + +

SOCIAL OCH DEMOGRAFISK FORSKNING PÅ SVENSKT KYRKOBOKSMATERIAL

Vid vårt besök på Demografiska Databasen i Umeå i våras fick vi många skrifter med oss hem. De visar på olika sätt att undersöka sociala och demografiska förhållanden med bl a användning av databasens kyrkboksmaterial. Här finns mycket av in-

tresse för oss släktforskare. Många tidigare arbeten av denna art har byggts på rent statistiska studier och jämförelser mellan ett antal fixerade tidpunkter. Med databasens material har det nu blivit möjligt att göra så kallade kohort-studier. Det innebär att man väljer ut en grupp människor vid en viss tidpunkt och följer deras individuella levnadsöden så detaljerat som möjligt. Som kohort kan väljas de människor som under en viss tidsperiod har haft en bestämd egenskap, till exempel de som bott på en viss gård eller de som haft ett visst yrke.

Här skall kort redovisas några artiklar som belyser användning av kyrkboksmaterial.

"Reports from the symposium Time, Space and Man in Umeå, Sweden 1977"
Editors: Jan Sundin and Erik Söderlund.

Boken innehåller 24 artiklar om varierande ämnen inom demografi, genetik, studier av förloppet hos epidemier osv. En del författare kommer från andra länder men de flesta artiklarna handlar om svenska förhållanden. Boken är givande men till en del med ganska vetenskaplig inriktning.

Egil Johansson presenterar i sin artikel om läskunnighet ett diagram där det framgår att läskunnighet och skrivkunnighet inte alls följts åt. År 1700 kunde i Sverige ca 40 % läsa och 10 % också skriva. År 1750 är siffrorna 70 % respektive 10 % och år 1800 90 % respektive 15 %. Mellan år 1850 och 1900 sker sedan en kraftig uppgång i skrivkunnighet, så att man når över 95 %.

"Tradition och förändring. Järnbrukens människor i 1800-talets Sverige. En grupps biografi." Av Jan Sundin och Lars-Göran Tedebrand.

Avsikten med avhandlingen är att "visa hur svenskt kyrkboksmaterial kan användas för att studera grupper över tid, men också att pröva om några gruppers livshistorier kan hjälpa oss att ge en mer konkret bild av den historiska utvecklingens betydelse för de människor som upplevde den."

Man berättar detaljerat om en smed vid järnbruket Graninge i Ångermanland och hans avkomlingar. Innehållsmässigt är det ren släktforskning även om presentationsformen inte är

den för släktforskning vanliga. Berättelsen interfolieras med tabeller och jämförelser dels med förhållandena på andra järnbruk under samma tid, dels med jordbruksbefolkning i Nordingrå.

Man tar upp sådana ämnen som spädbarnsdödlighet, läskunnighet, familjestorlek, förekomst av tjänstefolk, flyttning, giftermålsålder, yrkesbeteckningar och levnadsålder. De påvisade olikheterna förklaras, men att här gå in på detta skulle föra för långt.

Ett intressant konstaterande skall dock tas upp. Smederna bildar en relativt sluten grupp vad gäller giftermål osv, liksom hemmansägargruppen i Nordingrå. Båda dessa grupper producerar emellertid en ny generation som är för stor för att bli kvar i den relativt gynnsamma position de fötts i. En ansevärd del av barnen hamnade därför i sociala positioner, som var underlägsna fädernas.

Sammanfattningsvis är detta en intressant och läsvärd avhandling.

"De klöv sina hemman och rev sina torp...." C-uppsats i historia av Björn Arkhult och Mats Danielsson, VT-81.

Uppsatsens omfattning och inriktning anges på följande sätt: "Vårt huvudsyfte med denna uppsats har varit att undersöka vilka möjligheter som finns att, utifrån de vanligaste typerna av källmaterial (...) dokumentera ett hemmansmed alla dess människor, historia under en längre tidsperiod." Man försöker att "bestämma hemmanets geografiska belägenhet, omfattning, arealens utseende, antal boningshus och torp, ägare, eventuella klyvningar, försäljningar mm av hemmanet (eller hemmansdel) samt att fylla detta hemman med de människor som bodde där, med samtliga dessa individer insatta i sin konkreta sociala miljö; som ägare, tjänstefolk på en viss hemmansdel, torpare, inhyses på ett visst torp osv."

Det hemman som valts är nummer 24 i Fleninge by i närheten av Hälsingborg och tiden är 1819-1890.

Förutom databasen har man utnyttjat gårdsarkiv och hembygdsföreningens arkiv i Fleninge liksom lantnäteriets olika arkiv.

Uppsatsen ger mycket intressant läsning med många anknytningar till det som kan kallas konventionell släktforskning, där man koncentrerar sig på de personer som ingår i släkten. Man skulle dock önska att fler forskare tog sig tid att utvidga sin släktforskning på ovan nämnt sätt eftersom det ger en helt annan inramning till den egna släktens levnadshistoria.

"Spädbarnsdödlighet och social förändring. En studie av Nedertorneå 1820-1894." Av Anders Brändström och Jan Sundin.

Inledningsvis ser man på spädbarnsdödligheten i samtliga svenska prosterier 1806 och 1855. Dödligheten år 1806 ojämnt fördelad med höga siffror i Mälardalen och längst upp i nordöstra Sverige. Här är dödligheten upp till 40 % under första levnadsåret medan den för många andra områden i landet ligger under 15 %. År 1855 är den klart lägre överlag men de inbördes skillnaderna består.

Man väljer sedan ut Nedertorneå för ett närmare studium. Befolkningen indelas i tre grupper, bönder, torpare och medelklass - de senare från den nya staden Haparanda. Det konstateras att barn födda utom äktenskapet generellt har sämre chans att klara sig, vilket kunde tyda på att ekonomisk besuttenhet har betydelse. Ett närmare studium visar dock att böndernas barn ofta har högre dödlighet än torparnas.

I Nedertorneå sker en minskning av dödligheten för olika grupper vid olika tider och med olika hastighet. Man frågar sig vilken historisk process, som ger detta resultat.

I ett antal diagram visas när under första levnadsåret som dödsfallen inträffar. I början av 1800-talet finns en markant topp under vecka 2 - 4 hos bönder och torpare men inte hos medelklassen. I mitten av 1800-talet har denna topp minskat mycket hos torparna men inte alls så mycket hos bönderna. I slutet av 1800-talet har alla tre grupperna en låg och likartad dödlighet under första veckorna.

Genom litteraturstudier fann man att detta kunde bero på barnens kost och då speciellt förekomsten av am-

ning. I andra områden har det visat sig att hög dödlighet kan sammankopplas med låg amningsfrekvens. Vid kontroll mot provinsialläkarnas berättelser kunde det styrkas att just detta var fallet i Nedertorneå. Carl von Linné anger 1732 att barnen i norra Sverige föddes upp med dihorn. År 1797 berättas att dihornen innehöll mjölk som ofta surnat, skinnappen tvättades aldrig "och om sommaren hafva flugorne fritt tillträde att lägga sina ägg uti hornet." Nedertorneå fick sin första provinsialläkare 1835. Han ordnade med barnmorska och en kampanj för amning. Snabbast resultat nåddes i medelklassen, som var positivt inställd. De obesuttna, torparna, hade dels sämre tillgång på komjölk, dels kom de som arbetare och tjänstefolk i kontakt med borgerskapet. Bönderna var däremot svårare att omvända. Så småningom gick det dock och provinsialläkaren säger 1866 att "nu är tiderna förändrade och bönderna med dem".

Avhandlingen avslutas med konstaterandet: "Vi befinner oss alltså i den eftersträfvansvärda situation när statistik och berättande källor ger entydiga svar på våra frågor. Datorer och andra hjälpmedel kan alltså inte befria forskaren från att konsultera samtida människors berättelser eller från att själv använda sin fantasi".

Lbg

+ + + + +

SLÄKTFORSKNING OCH MEDICINSK ÄRFTLIG HETSFORSKNING

Forskning rörande sjukdomars uppkomst och spridning innebär i en del fall undersökning av om sjukdomen är ärftlig och i så fall hur den ärvs. Ibland är man intresserad av att se om miljöfaktorer kan ha bidragit till en ärftlig sjukdoms uppkomst och man är då intresserad av var de olika personerna bott och vilken miljö de haft. För att minska en ärftlig sjukdoms spridning kan det vara av betydelse att känna till vilka som bär anlag till sjukdomen. Flera delvis samverkande - motiv finns således för att som ett hjälpmedel i den medicinska forskningen utnyttja

släktforskning. Det kan därför vara av intresse att se vilka sjukdomar det gäller och höra något om den släktforskning som bedrivits för dessa. Här börjar jag med att redovisa tre sjukdomar för vilka släktforskning varit/är av betydelse. Om det är möjligt vill jag återkomma med något om den släktforskning som bedrivits för dessa sjukdomar.

Hereditary macular degeneration (HMD)

HMD är en ärftlig ögonsjukdom (i gula fläcken), som studerats av Stefan Nordström och Yngve Barkman. Sjukdomen har varierande svårighetsgrad - i lindrigaste fall ger den nedsatt syn. Sjukdomen bryter ut vid varierande ålder. De första sjukdomsfallen upptäcktes i Kopparbergs och Västerbottens län. Sjukdomen har sedan spritts över landet och genom emigration även till USA. Genom släktforskning har de svenska fallen kunnat föras tillbaka till samma anpar, som levde i Älvdalen i Dalarna. De föddes i senare delen av 1600-talet (1677 resp 1681). Sjukdomen fördes över till Vilhelminaområdet i Västerbotten genom en nybyggare, som kom från Älvdalen i senare delen av 1700-talet. 246 ättlingar till anparet har kunnat konstateras ha sjukdomen. Nordström har funnit 22 fall i Västerbotten, där den sjuke inte kunnat förbindas med angivna anparet.

Litteratur:

S Nordström och Y Barkman: Hereditary macular degeneration (HMD) in 246 cases traced to one gene-source in central Sweden. Hereditas 84:163-176 (1976).

Stefan Nordström: Epidemiological studies of hereditary macular degeneration in Sweden and Swedish-American Populations. I Eriksson et al: Population structure and Genetic Disorders. Academic Press 1980.

Yngve Barkman: A Clinical study of a central tapetoretinal degeneration Acta Ophthalmologica Vol 39 1961 s 663

Stefan Nordström: Genealogical and genetical degeneration in the county of Västerbotten Sweden. Umeå universitet.

S Nordström: Genealogical tracing of genetical disorders in man. Time Space and Man, Reports from the symposium Time Space and Man in Umeå Sweden June 1977. Almqvist & Wiksell International.

Gaucher - sjukdomen

I Västerbotten förekommer den s k gaucher - sjukdomen, en ärftlig sjukdom, som yttrar sig i rubbningar i fettomsättningen, förstöring av mjälten, försvagning av skelettet och hämmad blodbildning. De som drabbas saknar en viss enzym. Sjukdomen är obotlig. Ett 20-tal personer i Västerbotten har drabbats.

Barnläkaren Per-Olof Hillborg i Sol-lentuna söker svar på frågor om hur sjukdomen uppstår och vad som orsakar sjukdomen. För att besvara dessa frågor söker han bl a kartlägga släktskapsförhållandena mellan de sjuka för att om möjligt få fram anföräldraparet till dem. Detta gör han tillsammans med släktforskarna Elof Lindmark från Skellefteå (gäller Västerbotten) och Julius Sundström från Gammelstad (gäller Norrbotten).

Dr Hillborg har en teori om att tungmetaller i marken ligger bakom sjukdomen. Forskningsarbetet pågår. Ännu föreligger inga resultat.

Sjögren-Larsson - syndromet

Sjukdomen har också kallats Skellefteåsjukan, Byske-Burträsk- eller Lövsångerssjukan alternativt Västerbottenssjukan efter de platser den uppträtt. Sjukdomen, som är ärftlig, yttrar sig i att benen eller arnarna eller bådadera förtvinar och blir kraftlösa. Huden blir grov och fiskfjällsliknande samt mörknar i hudveckan. Till detta kommer spastiska åkommor och ibland nedsatt hjärnfunktion. Sjukdomen medför således ett allvarligt handikap.

Sjukdomen kan spåras tillbaka in i högmedeltiden eller till den tid då den norrländska kustbygden började koloniserar i större utsträckning. Sjukdomen torde ha följt en enda familj eller en mycket begränsad släktgrupp. Bidragande till sjukdomens utveckling har varit att befolkningen i Skellefteåområdet varit mycket stationär under långa tider, nästan alla har blivit släkt med varandra.

Dr Sten Jagell i Umeå har studerat sjukdomen och nyligen försvaret en doktorsavhandling om den. Sten Jagell har kommit fram till en del slutsatser av behandlingsnatur för att förhindra sjukdomen att bryta ut. Omflyttning är en åtgärd varigenom

sjukdomsisolaten i Skellefteåbygden kan brytas upp. Härigenom kommer Skellefteåbor ut i landet och gifter sig med personer som inte bär sjukdomsanlagen.

Litteratur:

Sten Jagell: Sjögren-Larsson syndrome in Sweden. Umeå university medical dissertations, Umeå 1981.

PO

+ + + + +

SVENSKA SJUKDOMSNAMN I GÅNGNA TIDER

I dödlängderna finner man från omkring mitten av 1700-talet och framåt uppgifter om dödsorsaker. Det står att en person avled av ältan, av frässan, av moderpassion, av rosen, av lifsiuka etc. Ibland kan man gissa vilken sjukdom det gäller medan det i andra är svårare. Det väcker ens nyfikenhet. I en studie-cirkel i släktforskning i Eskilstuna för något år sedan blev intresset för sjukdomsnamn så stort att det gav upphov till en särskild studie av gångna tiders sjukdomsnamn, vilken nu föreligger i tryck. Det är apotekare Gunnar Lagercrantz som står för arbetet, vilket ges ut av Södermanlands släktforskarförening.

Apotekare Lagercrantz arbete omfattar 94 sidor varav förteckningen över sjukdomsnamn med förklaringar upptar 48 sidor. En sammanställning med utdrag ur läkarböcker från äldre tid, vilket ytterligare belyser vad som döljer sig bakom sjukdomsnamnen, upptar 53 sidor.

Apotekare Lagercrantz har gått igenom kyrkböcker, medicinsk litteratur, antit dialekt- och fornminnesarkivet i Uppsala och kommit fram till en lista på ca 600 sjukdomsnamn. Denna lista har granskats av läkare i Eskilstuna och sedan testats mot dödlängder från Eskilstunatraktens församlingar.

Jag har bläddrat i sjukdomsförteckningen och t e funnit att "såg" var en benämning på engelska sjukan, "trollskott" var hastigt påkommen värk - ryggskott och "flog" benämning på reumatism. Jag har även jämfört med de dödsorsaker jag funnit vid genomgång av dödlängden i Töftedals kyrkbok C2 (1768-1822) och funnit uppgifter om de flesta där upptagna sjukdomar med några få

undantag, t e lifsiuka, twingesot, yrfeber, yrsott och örsot. I övrigt har jag funderat över varför övermånga är upptagna som sjukdom i listan.

Intressant är de utdrag ur läkarböcker som apotekare Lagercrantz redovisar, vilka visar hur man såg på olika sjukdomar i gången tid och belyser vad man hade för möjligheter att bestämma dem. Här finner man avsnitt om konvulsioner och hjärtsprång, moderpassion, hosta, gallfeber, frossa och mycket annat.

Det är roligt att släktforskningen givit upphov till en konkret studie som den här av förhållandena inom ett visst område i gången tid. Studien bör ha stort intresse för släktforskarna och kommer säkert att få stor efterfrågan.

Gunnar Lagercrantz: Svenska sjukdomsnamn i gången tid. Eskilstuna 1981. Södermanlands släktforskarförening c/o Stadsarkivet, 63186 Eskilstuna. Pris 50 kr. ISBN/ISSN-nummer saknas.

PO

+ + + + +

DÖDSORSAKER UPPTAGNA I TÖFTEDALS DÖDLÄNGD C2 1768-1822

I anslutning till förra artikeln kan det vara av intresse att se vilka dödsorsaker man finner i en äldre dödlängd och deras frekvens. Nedan visas vad jag funnit i dödlängden i Töftedals kyrkbok 1768-1822.

Dödsorsak	Antal fall
Håll och sting	125
Rödfeber/rödsiuka/rödsot	112
Ålder/ålderdomsbräcklighet/-svaghet/-krämpor	101
Bröstfeber/bröstsuka/brösthärd	74
Feber	64
Koppor	40
Rötfeber	37
Dödfödd	28
Hetsig feber	27
Håll	20
Lungsot	20
Mässling	17
Kolik	12
Förväld af våda/i sängen	12
Drunknad	11
Kikhosta	10

Slag	9
Wattusot	9
Bröstquäfva	8
Lifsiuka	8
Häfta	6
Twinsot/Twinsiuka	6
Twingesot/twingesiuka	5
Barnsnöd/barnsäng	5
Hosta	5
Magsiuka	5
Yrsott/yrfeber	5
Förkylning	4
Gikt	4
Lue venerca	3
Quäft	3
Quäfva i bröstet	3
Rosen/rosfeber	3
Af våda olyckligt bösse-	
skott/ihjelskjuten af våda	2
Bräck	2
Frossan	2
Förstopning	2
Halssiuka	2
Svulnad	2
Örsiuka/örsot	2
Af rök vid en kolmila	1
Brå död	1
Hastig brå död	1
Af våda genom slag	1
Quäft af våda	1
Quäft under hölass	1
Död i fjellet af slag	1
Fruset till döds	1
Hunger	1
Andetäppa	1
Blodsot	1
Blodspottning	1
Blodstörning	1
Bröstsiuka och slag	1
Dansandesiuuka	1
Ergelska siukan	1
Gulsot	1
Hosta, bröstfeber	1
Kallbrand	1
Kräfvetan	1
Miältsiukan	1
Quäfva	1
Styng	1
Tränsiuka	1
Värk	1

PO

+ + + + + + + +

KORTA RAPPORTER FRÅN

ASKERSUND

Biblioteket i Askersund har inte bara den egna kommunens filmer för kyrkoarkivalier utan även sådana för domböcker (Sundbo härad och

Askersund) samt bouppteckningar. Fyra hyllor med filmer för kyrkoarkivalier finns och lika många hyllor med filmer från domböcker (fram till 1860) och bouppteckningar. De är uppställda intill bibliotekets två läsapparater, en Dokumat och en annan, äldre för kopietagning. Den senare används även för ren läsning och var den mest eftertraktade. Det hela inrymdes i ett litet rum med fönster, direkt i anslutning till bibliotekslokalen. Man hade ingen beställningsavgift men tog 2 kr för varje kopia.

BENGTSFORS

Biblioteket i Bengtsfors har två läsapparater typ Videolog för utlåning. Släktforskarna kan få låna dem 1 vecka till 10 dagar. Ingen avgift tas ut för hemlån av Videologerna, däremot tas 1 kr ut per rulle vid beställning av film från annat bibliotek (i efterskott). På biblioteket finns något över 100 rullar tillgängliga med aktuella församlingars kyrkböcker. Förutom hembygds litteratur och förteckningar över motsvarande i närmaste bibliotek - Åmål - fanns lista över de personregister till arkivalier som landsarkivet i Göteborg deponerat på stadsbiblioteket i Karlstad och länsbiblioteket i Borås. Några släktböcker fanns bl a Furnässläkten och därmed befryndade släkter av Ivan Löfgren samt den imponerande skriften Ingevaldsläkten av Olof Ljung. Den senare är i 2 delar och omfattar 1600 sidor med närmare 6000 tabeller. I sommar hade man fått släktforskaren Ivan Löfgrens efterlämnade papper, vilka man nu höll på att gå igenom.

ESKILSTUNA OCH HEDEMORA

I Eskilstuna och Hedemora har Elisabet Thorsell varit i sommar och om detta berättar hon följande:

"Som släktforskare vet man aldrig i förväg vart forskningarna drar i väg. En dag i somras kände jag ett starkt behov av att gräva i Eskilstunas förgångna, ringde till Stadsarkivet och kollade att de hade öppet som vanligt. Så var fallet och följande dag klev jag på rälsbussen och for dit. Stadsarkivet är beläget mitt i centrala staden i rymliga moderna lokaler. Där fanns en mikroficheläsare typ Copex LF 505 och alla ministerialböcker och

husförhörslängder för Eskilstuna Fors och Klosters församlingar samt utdrag ur Statistiska Centralbyråns längder, allt på f i c h e. Det var första gången jag jobbade med fiche och det var lätt och bekvämt när man bara lärt sig hur fiche-hållaren skulle manövreras. På stadsarkivet fanns också en förnämlig kortkatalog med uppgifter ur ministerialböckerna, vilken jag dock inte hann att närmare studera (I SFN nr 3 finns närmare uppgifter om dessa register).

Det visade sig förstas att de personer jag letat efter var inflyttade från landsbygden runt Eskilstuna. Då fick jag fortsätta mina forskningar på Stadsbiblioteket. Där var ett läsapparatsrum med fyra apparater, en vanlig Dokumat, en med kopieringsmöjlighet och två av annan typ. Bredvid fanns ett rum med referensexemplar av filmer från Södermanlands län och således goda forskningsmöjligheter. En bra sak som fanns där var ett formulär, där man kunde anteckna de filmer man beställt, så att man kunde titta efter när de så småningom kommer vilka de är. Detta är värdefullt när man beställer många interurbanfilmer och det tar lång tid innan man får dem. Något att ta efter även för andra bibliotek. Kolumnerna på formuläret hade rubrikerna: filmbeteckning, församling, innehåll, beställningsdatum, ankomstdatum och återlämningsdatum.

Under semestern i Hedemora gjorde jag en visit på biblioteket där. Biblioteket är inrymt i en f d patriciervilla i trivsamma men kanske inte helt ändamålsenliga lokaler. På platsbrist var läsapparaten en Dokumat, placerad i ett rum i källaren. För att komma dit fick man passera genom magasinen. Väl där fann man läsapparaten och filmer för kommunen och filmkatalogerna från länsbiblioteken. Sålunda fanns där fullt tillräckliga forskningsmöjligheter för den som har sina rötter i trakten. Annars är det inte så långt till länsbiblioteket i Falun, där referensfilmer för hela länet finns.

LAXÅ

Biblioteket i Laxå har sedan tre år tillbaka en läsapparat Dokumat, idag placerad i ett mindre rum i källaren, där man kan sitta ostört. Tidigare i fick släktforskarna fara till Askersund - 3 mil - och läsa sina filmer. I dag hade man inga filmer från den

egna kommunen men man funderade på anskaffning. Filmkataloger hade anskaffats allt efter behov. Inga avgifter togs vid filmbeställning. TBV började kurser i släktforskning för något år sedan, vilket starkt ökade släktforskningsintresset.

KRISTIANSTAD

Biblioteket i Kristianstad har Lena Jönsson besökt i sommar. Hon berättar att där finns tre läsapparater en trappa ner i källaren. De är placerade i ett rum, där man kan sitta ostört. Motsatt vägg upptas av hyllor med många filmrullar, som forskaren kan utnyttja. Av läsapparaterna är en utrustad med kopieringsmöjlighet, 1 kr per kopia. Anslagstavla för släktforskarna saknas.

MALMÖ

Malmö stadsbibliotek tar inte ut någon avgift vid beställning av mikrofilm berättar Olof Cronberg. På biblioteket finns sex läsapparater för mikrofilm. Två stycken är placerade i tidningssalen, en i tekniska salen och tre numera i konstrupmet. Tidigare stod läsapparaterna i läsesalen intill lämplig litteratur. De har nyligen flyttats förmodligen för att lätta på arbetsbördan för läsesalsbibliotekarierna. I tidningssalen finns mikrofilmer på vissa dagstidningar. Malmötidningarna SDS och Arbetet finns sedan de startade tror jag. Samtliga läsapparater kan utnyttjas av släktforskare vid behov. Jag tycker det fungerar väldigt bra att låna mikrofilmer i Malmö avslutar Olof Cronberg sin rapport.

NORRKÖPING

Stadsbiblioteket i Norrköping har från den 1 juli höjt avgiften för mikrofilmsbeställning. Numera tar man 10 kr per rulle oberoende av antal rullar från samma bibliotek. Vid avgiftsbestämningen har man sagt att portoutgifter skall täckas och räknar med 8:60 för filmportet och 1:40 för aviseringsportet. (Jämför med av Holger Sjöstedt på annanplats angivna siffra på 6:50 som genomsnittssiffra i Umeå per sändning med film). För att minska verkan av avgiftshöjningen avser man komplettera samlingen av filmer för kommunens egna församlingar som idag är långt ifrån komplett. Många Norrköpingsbor är dock inflyttade och har sin släkt i andra delar av landet och får fullt

ut känna av avgiftshöjningen. Det kan bli ganska dyrt att släktforska i Norrköping. 100 beställda filnrullar om året kommer att kosta släktforskaren 1000 kr. Det är inte omöjligt att sådana här avgiftshöjningar leder till ökat antal arkivbesök och därmed ökad press på arkiven.

ÅMÅL

Biblioteket i Åmål planerar att köpa kopior av de personregister landsarkivet i Göteborg tagit fram till Åmåls äldre kyrkböcker. Deponerade kopior av dessa finns på länsbiblioteket i Borås. Även Åmål har sökt få landsarkivet att deponera kopior i Åmål men detta har inte lyckats.

PO

* * * * *

LÄSAPPARATER FÖR HEMLÅN

Möjligheter att låna hem läsapparater för mikrofilm finns på flera håll i landet. På inget ställe ställs krav på att man skall vara handikappad eller svårt sjuk för att få låna dessa apparater.

För medlemmar har följande föreningar en Videolog för hemlån:

Skånes genealogiska förening

En videolog - 10 kr/14-dagarsperiod

Sollefteå släktforskningsällskap

En läsapparat - 2 kr/dag

Södertälje släktforskarförening

En läsapparat - 10 kr/vecka eller
5 kr/2-3 dagar

Följande bibliotek har läsapparater för hemlån

Biblioteket i Bengtsfors

Två Videologer - ingen avgift/en
vecka (ca)

Biblioteket i Karlskrona

Fyra Videologer - ingen avgift/ 3-
veckorsperioder

Det ser ut som allt fler föreningar och bibliotek inser behovet av att få låna hem läsapparater för mikrofilm. Videologen lämpar sig bra för detta.

Den kan lätt transporteras i tillhörande väska

PO

* * * * *

VAD VILL VI HA PÅ VÅRA BIBLIOTEK ?

Vad önskar vi oss idag på våra bibliotek för vår hobby ? Naturligtvis en lugn hörna - avskilt rum - där vi kan sitta ostört och läsa mikrofilmer och mikrofiche. Tillgången på läsapparater bör vara sådan att köbildningen ej blir besvärande. Möjlighet att ta kopior från film/fiche bör finnas. Apparaterna skall skötas, så att de ej står trasiga långa tider. Några läsapparater bör biblioteket ha för utlåning till den som av en eller annan anledning - sjukdom, svårighet att komma ifrån på bibliotekets tider, önskan att kunna släktforska även sent på kvällar samt lördagar söndagar, har lång väg till biblioteket - önskar läsa filmerna/fichen hemma. Givetvis bör biblioteket ha filmrullar/fiche lätt tillgängliga på hyllor för åtminstone den egna kommunens kyrkoarkivalier, bouppteckningar och domböcker samt mantalslängder jämte de register eller utdrag som kan finnas. Viss släktforskningslitteratur jämte tidskrifter bör också finnas i direkt anslutning. En släktforskarförteckning för ortens släktforskare samt förteckningar på arkivalier, särskilt de som gäller den egna bygden, bör ingå jämte film- och ficheförteckningar. En anslagstavla, där traktens släktforskarförening kan sätta upp meddelanden om sina aktiviteter och där annat av intresse för släktforskarna också kan anslås är också önskvärd. Till sist inga eller åtminstone rimliga avgifter för film/fichebeställning och kopietagning.

Kommer dessa önskningar att vara samma om såg 5 år ? Troligen kommer de flesta att kvarstå - möjligen kommer filmrullarna att vara borta för kyrkoarkivalierna och ersatta med fiche. Om inte annat driver portohöjningarna på denna utveckling. Vad gör förresten landsarkiven med alla de fiche de fått ? Är det bara i Eskilstuna man hittills fått någon nytta av dem ? Efterfrågan på bouppteckningar och domböcker på film bör ha inneburit att man åtminstone bör-

jat fundera på att även överföra dessa till fiche. Nya önskingar bör ha tillkommit. Man kommer att vilja ha tillgång till små hemdatorer med stora minnen, som kan användas för att behandla uppgifterna om den egna slakten eller användas som terminal för sökning via telefon i demografiska, historiska och andra databaser med arkivmaterial samt DAFAs person- och adressregister över alla levande svenskar. Kanske kan ytterligare något tillkomma, som idag är svårt att förutse.

PO

+ + + + + + + + + +

NU HÄNDER SNART NÅGOT I VADSTENA

Det har varit många turer kring förslaget om om- och tillbyggnad av landsarkivet i Vadstena lokaler, som både ur arkivalie- och personalsynpunkt idag är helt otillfredsställande.

I riksarkivets anslagsframställning för 1982/83 betonas att det är ytterst angeläget att arbetet med om- och tillbyggnad kommer igång så snart som möjligt. Alla förberedelser är klara och byggnadsstyrelsen ämnar - enligt vad riksarkivet erfarit - föreslå byggstart hösten 1982. Arbetet omfattar dels ombyggnad av nuvarande lokaler i slottet, dels inredning av provisoriska lokaler i nuvarande vallbyggnad och dels återuppförande av en del av fästningsvallen, där magasin skall inrymmas.

Yrkesinspektionsnämnden i Linköping har vid sammanträde beslutat att kräva landsarkivet på en bindande tidsplan för förbättringar av den dåliga arbetsmiljön för personalen. Tidsplanen skall vara yrkesinspektionen tillhanda senast 30 november i år. Om planen inte inlämnas i tid överväger nämnden att förbjuda landsarkivet att använda lokalerna efter 1 juli 1982.

Statens arkivstyrelse besökte den 10 september arkivet i Vadstena och informerade sig om arkivets lokalproblem. Man gjorde en rundvandring i arkivets lokaler. Styrelsens ordförande Bengt Petri nämnde att man redan förra året gjort en uppvaktning hos regeringen om arkivets lokalfråga och att sedan man

nu med egna ögon sett förhållandena är än mer angelägen om att en nybyggnad kommer till stånd. Styrelsen avser göra en ny uppvaktning hos regeringen. Vi är optimistiska säger Petri.

Samtidigt med statens arkivstyrelses sammanträde gjorde riksarkivarie Sven Lundkvist inspektion av landsarkivet.

Det är otroligt hur segdragen frågan om landsarkivets om- och tillbyggnad har varit. Nu synes emellertid allt samlas till en "grand finale" som vi hoppas får ett lyckligt slut.

PO

+ + + + + + + + + +

ARKIVEN MINSKAR ÖPPETHÅLLNINGEN

I sista numret av GUT redovisas resultatet av en förfrågan till de olika landsarkiven om hur de ser på signalerade nedskärningar i anslagen och vad detta kommer att innebära för forskningen. Av svaren framgår att nedskärningarna framför allt kommer att gå ut över öppethållningen på icke ordinarie arbetstid, dvs kvällar och lördagar. Nedskärningarna drabbar arkiven olika. Några arkiv (Vadstena och Östersund) har redan tagit bort all öppethållning kvällar och lördagar. Arkivet i Malmö har ej heller öppet kvällar och lördagar. Några arkiv (Lund och Visby) har endast behövt ta bort del av denna öppethållning. Andra arkiv (Göteborg) räknar med vissa inskränkningar men först från budgetåret 1982/83. Då räknar arkivet i Visby med att all öppethållning kvällar och lördagar kan försvinna. Endast arkiven i Härnösand, Malmö och Stockholm ser ännu inte att de skall behöva införa några nämnvärda minskningar i öppethållningen. Av dessa tre har idag endast Härnösand och Stockholm kvälls- och lördagsöppet.

Dessa inskränkningar i öppethållningen drabbar släktforskarna hårt, särskilt de yrkesverksamma, som måste begära semester eller ta tjänstledigt för att kunna besöka arkiven på dagtid. Något bör göras.

I GUT framförs att "vi måste bilda opinion mot det som hotar och se till att politikerna får höra av denna opinion. Vi måste på alla sätt som är möjliga stödja arkiven i deras kamp

för bibehållna och ökade resurser.
Agera såväl föreningar som enskilda."

Detta är riktigt och bör väl resultera i skrivelser från föreningarna till ansvariga och opinionsbildande artiklar i pressen. I ett kärvar ekonomiskt klimat kommer det dock att bli svårt att ge arkiven möjlighet att utöka medan andra får dra in. Det kan därför finnas anledning för oss släktforskare att vid sidan av en opinionsbildande verksamhet fundera över vad vi kan göra för att reducera verkningarna av en minskning i öppethållningen.

För att reducera verkningarna av en minskning i öppethållningen ligger följande tre typer av åtgärder nära till hands:

1. Bokning av arkivens forskarsalar för grupper av släktforskare.
2. Åtgärder som syftar till att minska behovet av arkivbesök.
3. Åtgärder som underlättar forskningen på arkivens forskarsalar.

Bokning av arkivens forskarsalar.

Möjlighet att boka forskarsalar pekas på från arkiven i Lund och Vadstena. Bokningen innebär att en grupp släktforskare avtalar med en tjänsteman på arkivet att frivilligt ställa upp några timmar en lördag eller en vardagskväll. Från Lund sägs att detta redan idag är formellt möjligt. I Vadstena har det redan praktiserats.

Bokningen förutsätter dels att det vid arkivet finns en tjänsteman, som frivilligt ställer upp och - mot betalning - ansvarar för övervakningen i forskarsalen och framtagning av volymer, och dels att grupper av forskare organiseras och ledning för dessa finns som tar kontakt med arkivet och ordnar tid och betalning. Jag vet inte - men gissar - att de bokningar som hittills skett i Vadstena gällt studiecirkel i släktforskning. En möjlighet skulle vara att gå vidare på denna väg och bilda särskilda studiecirkel för forskning på arkiv, men jag vet inte om studieförbunden blir hellyckliga över sådana cirkel. En annan och närmare till hands liggande möjlighet är att våra släktforskarföreningar organiserar grupper av forskare,

som vill besöka ett arkiv t e en lördag dag, tar kontakten med arkivet och träffar erforderliga överenskommelser. Man bör kunna få ett enklare och smidigare system om släktforskarföreningarna själva organiserar än om studieförbunden skall göra det. Det viktiga är dock att någon tar initiativ.

Åtgärder som syftar till att minska behovet av arkivbesök.

Varför besöker släktforskaren arkivet? Från arkivhåll (Vadstena) har angetts att storleksordningen 95 % av framtagna volymer berör 5 % av arkivmaterial. Dessa 5 % anges till större delen bestå av kyrkböcker, bouppteckningar och mantalslängder. Skall något väsentligt åstadkommas, som minskar behovet av arkivbesök, bör det därför gälla dessa typer av arkivalier. Här begränsar jag mig till att diskutera kyrkoarkivalierna, då de är de mest centrala för släktforskarna och paralleller till de andra förmodligen kan dras.

Varför reser man till arkiv för att se på kyrkoarkivalier när dessa finns på mikrofilm och därmed är allmänt tillgängliga? Några motiv kan urskiljas:

1. Man vill själv uppleva originalhandlingarna och själv hantera dem.
2. Man vill uppleva den gemenskap, som trots allt finns i forskarsalen.
3. Man vill kontrollera någon uppgift som är otydlig på mikrofilmskopien.
4. Man vill bekvämt kunna få fram vilken som helst av kyrkböckerna från ett större område - effektivare forskning.
5. Man vill utnyttja de personregister som finns framtagna och endast finns på arkivet.
6. Man tycker det är besvärligt och ovan att läsa mikrofilmen och vill hellre läsa skrift på papper.

Vilka av dessa motiv, som är viktiga och leder till de flesta arkivbesöken finns inga uppgifter om, inte heller om ytterligare motiv kan finnas, som är av betydelse. Jag nöjer mig här att se på hur några av dessa önskemål kan tillgodoses på annat sätt än genom arkivbesök.

En viktig punkt kan vara möjligheten att bekvämt kunna få fram vilken som helst av kyrkböckerna från ett stör-

re område. Men detta borde också kunna åstadkommas på annan plats om man baserar det hela på mikrofilm. På länsbibliotekens forskarrum finns ofta mikrofilm av kyrkböcker för ett ganska stort område bekvämt tillgängliga. Kanske skulle en förstärkning av dessa forskarrum kunna ge ett alternativ till arkivbesök. Eller skall man försöka etablera nya centra med släktforskarföreningarna som ansvariga. Biblioteken har ju också knappt med pengar och får dra in. Man säger ju dessutom att servicen med filmer till släktforskarna egentligen inte är bibliotekens uppgift utan arkivens.

Utnyttjning av ett arkivs personregister kan vara ett motiv att besöka en del arkiv. Endast omkring 20 % av arkivens personregister till kyrkoarkivalier finns idag överförda till mikrofilm (Se SFN nr 3). En överföring av resterande 80 % till mikrofilm eller fiche skulle göra det möjligt att även utanför arkiven ta del av dessa register och därmed minska denna punkts betydelse för arkivbesök.

En allmän förhoppning om effektivare forskning kan finnas bakom ett beslut att ge sig av till ett arkiv för att forska. En framtagning av ytterligare personregister, som kan göras bekvämt tillgängliga på många platser, skulle minska detta motiv.

Man kan på detta sätt resonera kring vad som går att åstadkomma för att minska behovet av arkivbesök och kan komma fram till vissa förslag till åtgärder såsom skapande av alternativa forskarplatser utanför arkiven baserade på mikrofilm, framtagning och distribution av kopior av de personregister som idag finns på arkiven och framtagning av ytterligare personregister till i första hand kyrkoarkivalier - på mikrofiche. Dessa åtgärder är troligen riktiga. Underlaget för de överväganden som gjorts är dock så pass osäkert att man egentligen borde starta med att göra en intervjuundersökning bland de som kommer till arkiven med frågor såsom "Varför har Du rest hit till arkivet för att forska" och "Hur tänker Du bedriva Din forskning på arkivet idag"? Avser Du se på kyrkomaterial, bouppteckningar, mantalslängder, jor-

däböcker eller vad? Avser Du leta i personregister? Även frågor av typ "Kunde inte denna Din forskning ha genomförts någon annan stans" respektive "Om det finns ett alternativt forskarcentrum med alla kyrkböcker, bouppteckningar mm för hela länet bekvämt tillgängliga på mikrofilm jämte alla befintliga register till dessa, skulle Du då ha rest till detta centrum i stället för arkivet för Din forskning?" En sådan intervjuundersökning borde kunna ske i samarbete mellan släktforskarna och arkivet i fråga. I avvaktan på en sådan intervjuundersökning tror jag att ovan angivna åtgärder är en god utgångspunkt för fortsatta diskussioner.

Åtgärder som underlättar forskningen på arkivens forskarsalar.

De åtgärder som ligger närmast till hands för att underlätta forskningen på arkivets forskarsalar avser minskning i väntetider för framtagning av arkivalier och åtgärder som underlättar sökningen i arkivalierna.

För att minska väntetider vid framtagning synes en övergång till mikrofilm och mikrofiche vara väsentlig. Filmen och framför allt fichen tar mindre utrymme än originalhandlingarna och bör kunna placeras i direkt anslutning till forskarsalen. Åtminstone vid landsarkivet i Göteborg får man redan idag i vissa fall film i stället för originalhandling liksom man vid SCB arkiv får fiche i stället för husförhörlängdsutdrag. En sådan övergång får dock inte innebära en avstängning från att arbeta med originalvolymerna. Forskarna måste till all tid ha möjlighet kontrollera otydligheter på filmen/fichen mot vad som står i originalhandlingen. För arkiven bör en övergång till film/fiche innebära en stor arbetsbesparing och därmed möjlighet att föra över pengar till andra objekt, till ett ökat öppethållande. På sikt måste med hänsyn till ökade arbetslöner en sådan övergång bli helt nödvändig.

Den andra typen av åtgärder för att underlätta forskningen på forskarsalen innebär främst framtagning av personregister till de oftast framtagna handlingarna. Även här begränsar jag mig till kyrkoarkivens handlingar. Några landsarkiv har ett program för fortlöpande framtagning av re-

register medan andra har avslutat sin registerframtagning eller aldrig påbörjat någon sådan. Totalt sett saknar alltför många av kyrkoarkivens handlingar personregister. Här finns ett område, där släktforskarna kan göra en insats för att förbättra sin egen situation. DIS har tagit fram en ny metod för personregisterframtagning, som ger släktforskarna själva en reel möjlighet att ta fram personregister. Släktforskarna kan själva mata in uppgifterna från kyrkobokens längd på kassetband med hjälp av Luxors hemdator ABC 80 i sin billigaste version. Kassetbandets uppgifter kan sedan DIS hjälpa till att sortera till register med hjälp av stordator.

Avslutning

De av arkiven signalerade inskränkningarna i öppethållningen bör föranleda oss att stödja arkiven i deras arbete för att få tillräckliga medel för sin verksamhet genom skrivelser till ansvariga och opinionsbildande artiklar i pressen. Härutöver bör vi se på möjligheterna att minska verkningarna av signalerade inskränkningar. I denna artikel har följande åtgärder tagits upp:

1. Organiserad bokning av forskningssalen på arkiven för grupper av släktforskare.
2. Skapande av alternativa forskningsplatser byggande på mikrofilm och fiche.
3. Spridning av på arkiven befintliga personregister genom överföring till fiche (mikrofilm)
4. Framtagning av nya personregister till arkivens mest utlånade handlingar.

För att bättre kunna bedöma vilka åtgärder som är mest angelägna är det önskvärt få mera kunskap om varför släktforskaren väljer att bedriva sin forskning på arkivet och inte hemma eller på ett bibliotek. Någon form av intervjuundersökning borde genomföras. Övan angivna punkter torde i avvaktan på en intervjuundersökning kunna ligga som grund för diskussioner av ett handlingsprogram. Vad säger man i de olika föreningarna?

PO

SLÄKTFORSKARFÖRTECKNINGAR

Peter Olausson har kommit med ett intressant inlägg om släktforskarförteckningar. Han förordar forskarförteckningar för större geografiska områden än härad - han nämner länet som lämplig enhet - och att förteckningarna inte enbart görs för släktforskare utan att även hembygdsforskare, kulturhistoriker m fl tas med. Han föreslår att de genealogiska föreningarna med länet som sitt område bör ta det som sin uppgift tillsammans med länets hembygds- eller bildningsförbund att ta fram och sköta sådana förteckningar. Jag låter honom själv berätta nedan. Han kommer där även med några kommentarer till mitt formulärförslag. Sådana har jag även fått från Olof Cronberg i Tygelsjö, som tycker formuläret i huvudsak är bra, men frågar hur han skall få med t e ett intresse för andra Cronbergsläkter än hans egen. Vidare säger han att han gärna skulle vilja ha med en uppgift om agnatisk eller cognatisk forskning. Jag har också fått den av Norrtäljeforskarna framtagna forskarförteckningen och tar upp den särskilt.

Släktforskarförteckningar - ett inlägg i debatten av Peter Olausson.

Det glädde mig när jag läste Dina rader i meddelande nr 5 angående släktforskarförteckningar. Att uppläggningsen av dessa överhuvudtaget diskuteras är ett framsteg. Jag anser personligen att Svensk Släktforskarförteckning är ett bra och nyttigt kontaktorgan, ja, frågan or om den inte är Genealogiska Föreningens viktigaste skrift. Det är nödvändigt att ha en kortfattad generalkatalog av denna typ som täcker landet - bara önskvärt, som Du så riktigt påpekar, att den blir mer fullständig. Att åtminstone alla GF-medlemmar deltog borde vara en självklarhet. Att nå alla de tusentals släktforskare som idag är "oorganiserade" är förmodligen en utopi och ligger troligen inte heller i linje med den policy GF av idag företräder.

Allt har dock sina svagheter och brister, så också Svensk Släktforskarförteckning. Uppläggningsen gör det svårt att konkret redogöra för forskningar rörande allmogesläkter/släkter utan släktnamn. Detta medför i sin tur, att ganska många forskare med inriktning på utforskande av dylika släkter förmodligen inte anser det vara mödan värt att skicka in sina blanketter

till Svensk Släktforskarförteckning.

Tanken bakom att försöka åstadkomma en lokalt förankrad och begränsad forskarförteckning var bland annat att i en sådan få med även de forskare som inte är representerade i riksförteckningen. En annan viktig drivkraft var att försöka komma bort ifrån de renodlade släktforskarförteckningarna. Vi måste vara medvetna om att genealogin trots allt enbart är en hjälpvetenskap och att rena släktutredningar nog är mycket intressanta, men enbart för en ganska liten krets. Det är först när de genealogiska landvinningarna sätts in i ett större sammanhang - historiskt, kulturhistoriskt, socialt mm - som de blir verkligt givande. Således anser jag det vara en viktig uppgift att försöka göra släktforskningen mindre privat och mer allmänt inriktad, samt att försöka sammanlänka släktforskararkollektivet med den övriga skaran av amatörforskare - hembygdsforskare, kulturhistoriker m fl. Vi håller ju alla på med samma sak - att försöka vidga och öka vår kunskap om en bit av det förgångna. Släktforskare och hembygdsforskare med samma geografiska intresseområden har givetvis mycket att ge varandra. Varför då inte ta med bägge kategorierna i samma forskarförteckning? Så gick resonemangen och detta tänkande hoppas jag präglar "Forskarförteckning för Gillbergs härad".

I "Forskarförteckning för Gillbergs härad" ingår 64 forskare. Det är inte så litet för ett såpass begränsat område, men ändå få med tanke på det inventeringsarbete som ligger bakom förteckningen (nu syftar jag inte på tillgången av forskare, som jag vet är större än så här och som vi skall försöka samla upp till nästa förteckning, utan på arbetsinsatsen för inventeringen - som blir dryg). Förteckningen hoppas jag blir nyttig för bygdens forskare. Samtidigt måste man dock vara medveten om dess begränsning. I framtiden bör man försöka satsa på förteckningar som omfattar större geografiska områden - detta såväl med tanke på arbetsinsats och ekonomi som på användbarhet ur forskarsynpunkt. Länet kanske är den mest naturliga enheten, inte minst med tanke på möjligheter till ekonomiska bidrag till tryckning. De

genealogiska föreningarna med länet som begränsning bör ta det som sin uppgift att tillsammans med länets hembygdsförbund eller bildningsförbund sköta inventering och redigering av forskarförteckningarna. Genom att på det viset föra över ansvaret från privata händer till det allmänna säkrar man också kontinuiteten i utgivningen.

Det ligger ju ett förslag om stöd till amatörforskarna i riket och därför är det viktigt att haka på just nu. Men för att få en positiv uppmärksamhet måste vi i släktforskarvärlden visa upp mycket ner av organisation och samarbete. I dag är läget det, att amatörforskare i allmänhet visas ett nynormat intresse i sällvågorna efter lokalhistoriens popularitet, medan man skiljer ut släktforskarna och kallar dem "bara" släktforskare. Tyvärr en inställning som har visst fog för sig till en följd av alltför många genealogers inkräkthet och oförmåga att sätta in sina forskningsresultat i ett vidare sammanhang. För oss själva och för genealogin som helhet - öppna fönstret mot den övriga forskarvärlden.

Så några synpunkter på Din blankett till släktforskarförteckning. Av vad jag ovan sagt förstår Du, att jag inte helt kan sympatisera med tanken på de rena släktforskarförteckningarna, vilket gör att inte heller blanketten faller mig på läppen. Jag tycker också att den är alltför komplicerad för att vara användbar. De personer man söker nå för en forskarförteckning har mycket olika bakgrund och erfarenhet. Strävar man efter att få ett positivt gensvar från så många av dem som möjligt måste blanketten hållas mycket enkel. Nackdelen med detta blir naturligtvis att man mister en del i exakthet och kanske får ett styvare redigeringsjobb. Men nog är det bättre att ha något att redigera över huvudtaget? En förteckning kan aldrig bli exakt och fullständig ändå, utan får ses som det kontaktorgan det är. Det är först vid den personliga kontakten mellan forskare, en kontakt som förteckningen möjliggör, som man kan konstatera hur ens forskningar går ihop och om man kan ha intresse av samarbete.

Jag sänder med ett exemplar av den informationslapp (se nedan) och den blankett som vi använde till förteckningen för Gillbergs härad, jag minns inte om Du har sett dem tidigare eller inte. De är långt ifrån perfekta men

har dock fungerat hyggligt. Som Du ser ser har jag vid redigeringen delvis omformat rubriker etc.

Forskarförteckningen för Gillbergs härad.

Den informationslapp som följde med frågeformuläret vid insamlingen av uppgifterna till rubricerad forskarförteckning hade följande innehåll:

Släkt- och bygdeforskare i Gillbergs härad - se hit.

Arvika, Säffle och Grums kommuner delar i dag på det gamla Gillbergs härad, vilket bestod av församlingarna Gillberga, Glava, Högerud, Långserud, Stavnäs, Svanskog och Värmskog. Sedan medeltiden (och förmodligen långt tidigare) höll man gemensamt ting, och häradet utgör också en enhet ur kulturhistorisk synpunkt. Framför allt när det gäller utforskningen av traktens historia och kultur har alla vi "gillbergshäringar" mycket gemensamt. Intresset för släkt- och bygdeforskning är stort för närvarande och hembygds känslan starkare än på länge, vilket stigande medlemsiffror i hembygdsföreningar landet över bär vittne om. Vi är många som, var och en på sitt håll, försöker få reda på mer om vår eller våra förfäders hembygd och de människor som levat där före oss.

Syftet

Meningen med detta papper och medföljande blankett är, att få in material till en förteckning över alla som bedriver forskningar kring och inom Gillbergs härad och dess sju socknar - eller som i övrigt är speciellt intresserade av någon bit av bygdens historia. Det kan röra sig om släktforskning, forskning kring gårdar och torp, kring ortnamn, folkkultur, folkmusik, föreningshistoria, kyrkohistoria, sockendrakter, äldre fotografier mm. Förmodligen sitter vi nu många och forskar, eller är intresserade av, saker och ting som någon annan redan utrett eller håller på att försöka utreda. Detta innebär onödigt dubbelarbete.

Den planerade forskarförteckningen är ett försök, att möjliggöra samarbete mellan personer med samma intressen. Genom en förteckning har man möjlighet att ge varandra råd, sakuppgifter och hänvisningar till

var uppgifter finns att hämta. Man kan också samarbeta och dela upp arbeten mellan sig för att därigenom hinna med och forska fram så mycket mer. Ett exempel på en lämplig uppgift att samarbeta om är upprättandet av person- och ortsregister för de olika socknarnas äldre kyrkoböcker.

Gör så här

Det är av allra största vikt, att forskarförteckningen blir så fullständig som möjligt. Därför hoppas vi, att just Du fyller i den bifogade blanketten och sänder in till oss. När vi fått in tillräckligt antal blanketter kommer uppgifterna att bearbetas på något sätt för att därefter distribueras till dem som anmält sitt intresse för förteckningen.

Hur blanketten bör fyllas i framgår av exemplet på motstående sida.

Till sist

Det spelar ingen roll om Du är amatör eller "proffs", släktforskare eller hembygdsvän, om Ditt intresse just väckts eller om Du hållit på länge. Alla har vi något att lära av varann. Det viktiga är att Du svarar, så att den planerade förteckningen kan komma till stånd.

Vi vill också be Dig hjälpa till att sprida blanketterna. Säkert känner Du andra som bör vara med i förteckningen. Skulle Du för det ändamålet behöva fler blanketter - skriv eller ring.

För arbetsgruppen
(namnteckning).
Peter Olausson

Forskarförteckning för Norrtälje

Norrtälje släktforskarförening har givit ut en forskarförteckning för släkt- och hembygdsforskning i Norrtälje kommun 1980.

Redan titeln visar att det inte är en ren släktforskarförteckning utan en bredare upplagd forskarförteckning med även andra (föreningar) medtagna. Man har gått ut med två formulär, ett som tillställdes släktforskarna och ett som tillställdes muséet och de andra föreningarna (hembygdsföreningar m fl).

Förmläret för släktforskarna innehöll förutom namn och adress följande 5 punkter:

1. Jag forskar om följande släkter
2. Jag söker ättlingarna till
3. Jag söker anfäder till
4. I följande församlingar bedriver jag min huvudsakliga forskning.
5. Övrigt

Formuläret för museet och föreningarna hade följande punkter:

- A. Föreningens verksamhetsområde
- B. Föreningens tryckta eller duplicerade publikationer
- C. Föreningen och dess medlemmar har medverkat i följande bygdebekrivning
- D. Kartotek eller register
- E. Släktbeskrivningar och byabeskrivningar
- F. Kartor
- G. Pågående forskningsprojekt
- H. Övrigt

I forskarförteckningen har förutom namn och adress (för hembygdsföreningarna kontaktmannens adress) endast ovanstående siffra resp bokstav angivits med de svar släktforskaren, föreningen resp museet givit på punkten ifråga. För t e Gottröra hembygdsförening anges således endast:

Kontaktman: Oscar Öhström, Lindberga, Gottröra 76200 Rimbo

- A. Gottröra socken
- B. Hittills inga
- C. Medverkar i projekt Långhundradens historia etc.

Förutom muséet - Roslagsmuséet och ett tiotal hembygdsföreningar finns en sjömannaförening och en sjöfartsminnesförening med.

Förteckningen över släktforskarna - 70 stycken - är gjord som en medlemsförteckning - sorterad i bokstavsordning på efternamn. För de medlemmar man fått uppgifter från har punkterna 1-5 införts med de svar som lämnats. För övriga finns endast namn och adress samt telefonnummer medtagna. Under punkten 5 har i en del fall tagits upp frågor och efterlysningar.

Av de 70 medlemmarna har 30 lämnat uppgifter - något över 40 % - vilket är väsentligt mer än vad GF uppnått

i sin släktforskarförteckning. Av de 30 som lämnat uppgift har 23 lämnat uppgifter till punkt 1, 15 till punkt 2 och 20 till punkt 3. 13 medlemmar har lämnat uppgifter till punkt 5.

Forskarförteckningen avslutas med ett register över de församlingar som angivits. Totalt rör det sig om 97 församlingar, varav 37 är i Stockholms län och övriga spridda över hela landet.

PO

+ + + + +

PRESENTATION

Vi har inte haft någon presentation av männen/kvinnorna som släktforskar. Det kan emellertid vara intressant att få veta något om vad de andra gör vad de funnit, vilka svårigheter de stött på och vilka ambitioner de har - vad de vill. Från Skåne har jag fått en första presentation från en ung gymnast vid namn Olof Cronberg. Han berättar

"Jag är 17 år och jag har släktforskat i 4 år. I morgon skall jag börja i andra ring på N-linjen i Malmö. Jag har skrivit två biografier på hundra sidor var, som handlade om min farfars farfar respektive min morfars far och som min farfar och min morfar fick på sina respektive 80-årsdagar. Annars har jag mest sysslat med antavlefsforskning, där jag tycker att jag har kommit rätt så långt (120 av 128 i 7de generationen). På antavlan finns uppemot 200 släktnamn, men så mycket som 1/4 av namnen är (hittills) bara bärna en generation. Min släkt är väldigt spridd. Jag gjorde i somras en liten undersökning och fann att jag hade förfäder i princip i alla län i Götaland och Svealand. Spridningen på samhällsklasser är också väldigt stor. Således har jag t e präster i Södermanland, skomakare i Malmö, skeppare i Skanör, soldater och torpare i Dädesjö (G), bönder i Kullings härad (P), präster i Västergötland osv. Jag är mycket intresserad av data, men i nuläget har jag inte råd till en datamaskin, men förhoppningsvis kommer jag väl över en datamaskin så småningom. Det är väl ingen som tänker skaffa ABC 800 och har en lite billigare ABC 80 till salu? De är nämligen lite

svårt att hålla reda på ca 500 anor, även om man har dem på kort.

Jag forskar i följande släkter: Carlander från Karleby, Cronberg (skånska släkter), Ekelund från Svennarum (F), Hellsten från Malmö, Hildebrand, Hopp, Ohlson från Skanör, Royen, Sjöström från Malmö, Torssander.

Olof Cronberg

Anm. Det har visat sig att på Olof Cronbergs gymnasium finns två ABC 80 och att han har fått löfte av sin matematiklärare att använda en ABC 80 men att han måste hålla med skivor själv.

* * * * *

PERIEFOLK FORSKER FOR Å FINNE SINE FORFEDRE

är rubriken på en artikel nyligen i den norska tidningen Aftenposten (1981-07-24). Artikeln är bra placerad och upptar halva sista sidan i tidningen med en hänvisning på tidningens första sida.

I artikeln intervjuas universitetsbibliotekarie, fil dr Gunnar Christie Wasberg. Intervjun interfolieras med uttalande av olika släktforskare. I färg visas ett trevligt släktträd för Bjørnstjerne Bjørnson.

Lusten att finna sina förfäder - sin egen identitet i en rotlös och frammande omgivning - finns över hela världen och har tydligt visat sig i Norge. Icke minst under sommaren får riksarkivet, landsarkiven, universitetsbiblioteket och andra bibliotek och arkiv besök av många släktforskare. Det finns de som ägnar hela sin semester åt släktforskning. De som inte har möjlighet att själva forska sparar pengar för att få hjälp av professionella släktforskare.

Släktforskning är långt mer än namn och årtal framhåller Dr Wasberg vidare. Slakten är något väsentligt i ett samhälle. Släktskap är något som kan göra sig mycket starkt gällande både känslomässigt och juridiskt. Känslan av släktsamhörighet har gett upphov till många böcker om olika släkter.

Dr Wasberg, som undervisar vid Friundervisningen i Oslo släktforskningskurser, råder sina elever att inte ha för stora illusioner om sina förfäder. Många drömer om att härstamma från Harald Hårfager och andra prominenta personer. Men de flesta finner en blandning av historiskt kända personer och helt anonyma personer bland sina förfäder. Man kan ha rätt att vara stolt över de mera kända men man får ett mycket mer personligt och nära förhållande till de helt anonyma förfäderna, vilka ingen annan bryr sig om.

"Vi heter Shelling och kommer från Dovre. Kan någon hjälpa oss att finna vår släkt?" Frågan riktades av en norsk-amerikan till arkivarie Sigurd Engelstad vid Riksarkivet. Efter mycket funderande kom arkivarie Engelstad fram till att det fanns en gård kallad Hjelle i Dovre, vilken enligt Oluf Ryghs "Norske Gaardsnavne" uttalas Sjælle. Därmed hade arkivarie Engelstad kommit på rätt spår och slakten kunde lätt utforskas.

Läkaren Dr Else Marie Holm fick problem då hon stötte på en man vid namn Arnt Gullager Tolldorf från Porsgrunn. Efter mycken forskning kom hon på att mannen egentligen hette Arne Gulliksen Tollnes, men av okänd anledning ändrat sitt namn så att endast första stavelsen i varje namn bibehölls.

I artikeln framkommer också att man i juni haft ett flera dagars seminarium om släktforskning på Riksarkivet för ett större antal norskamerikanare, som kommit till "gamlelandet" med Nordmanns-Forbundet. Artikeln kompletteras med några uppgifter om emigrantprotokoll och andra källskrifter. Där berättas bl a att landets arkiv drunknar i förfrågningar. Då breven nu blivit så många att man inte kan besvara dem på arkiven, översänds de till Nordmanns-Forbundet. Tillsammans med den norska släktforskarföreningen och "Sons of Norway" har Nordmanns-Forbundet organiserat en grupp släktforskare för att besvara dessa brev. En mindre avgift uttages för varje brevsvår. Gruppen möts en gång i månaden och fördelar inkomna brev.

I USA finns ett mycket stort material om emigrationen samlat hos professor Gerhard Naeseth i Madison, Wisconsin. Han ger ut en egen tidskrift. I Norge finns bl a polisens i Oslo emigrationsprotokoll. Alla som reste ut över Oslo 1867 och senare har registrerats av av Oslo Politie med namn, ålder, var-

ifrån, varthän, fartyg mm. Emigrant-fartyg gick även från Drammen, Kristiansand, Stavanger och andra städer.

I Norge utger den norska släktforskarföreningen - Norsk Slektthistorisk Forening - en egen tidskrift. Föreningens ordförande är idag överläkare Per Seland.

PO

* * * * *

1983 - ETT SLÄKTFORSKNINGENS ÅR ?

Genealogiska Föreningen, vår äldsta släktforskarförening skall 1983 fylla 50 år. Med anledning därav har man till till olika föreningar, däribland DIS sänt ut en förfrågan om hur jubileet skall firas och överlämnar samtidigt ett utkast till punkter, som kan tas upp jubileumsåret. En av de frågor som framförs från den GF arbetsgrupp som sände ut förfrågan är om man skall "slå ett slag för släktforskningen" Detta tyckte vi var lämpligt men det borde i så fall genomföras så att fristående släktforskarföreningar kan medverka. Man borde i så fall göra året till ett släktforskningens år. Ett svarsbrev formulerades och sändes in från vår förening. Ur vår skrivelse citeras följande:

"Som mål för ett släktforskningens år tycker vi följande tre punkter kan stå:

1. Att skapa/befästa en opinion för släktforskningen.
2. Att öka kunskapen om släktforskning hos släktforskarna
3. Att ta fram underlag och hjälpmedel som underlättar släktforskningen.

Den tredje punkten innebär t e att ta fram förteckningar över tillgängligt arkivmaterial gällande ett visst geografiskt område, att ta fram personregister till arkivmaterial från samma område och kanske att ta fram lämpligt utformade släktforskarförteckningar. Förhoppningsvis kan regionala och lokala föreningar vilja engagera sig i detta för det egna området.

Ser man i stort på uppläggningsen kan det vara rimligt att förlägga släkt-

forskningsårets höjdpunkt till början av hösten 1983 med konferens, utställning och ev Skansendag på riksplanet. Detta kan under våren föregås av aktiviteter på det lokala planet i form av föredrag, utställningar mm. Redan de lokala arrangemangen bör stöttas genom TV-inslag etc, som väcker intresse för/aktualiserar släktforskningen. Med hänsyn till det senare skulle man också kunna tänka sig centrala arrangemang på våren och se de lokala arrangemangen på hösten, som en uppföljning.

Konferens med utställning på riksplanet bör omfatta 2 dagar - veckoslut - förläggas på centralt belägen ort med inte alltför dyr inkvartering, kanske med anknytning till något museum. På Kvällen bör enkelt samkväm ordnas så släktforskarna får tillfälle att träffas under gemytliga former - ej dyr middag. Under konferensen tas upp flera tema och på utställningen redovisas bl a resultat av de inventeringar avseende arkivmaterial de olika föreningarna gjort under 1982. Från DIS sida skulle vi eventuellt kunna medverka med något föredrag om datorhjälp i släktforskningen och bidra till utställningen med visning av våra fiche med personregister och demonstration av hur datorn kan komma till användning för släktforskningen. Historiska museet i Stockholm har haft en rad fina utställningar, kanske kan man söka samarbete där.

Som exempel på ämnen som kan tas upp på konferensen kan nämnas:

Varför släktforskning ?

- . Släktforskning och medicinsk ärftlighetsforskning
- . Släktforskning och social forskning
- . Släktforskning och historisk forskning
- . Släktforskning som hobby

Arkivalier och andra källor

- . Olika arkivalietyper och vad de kan ge en släktforskare
- . Personregister till olika arkivalier
- . Förnamn
- . Vad ger gravstenar ?
- . Hur få uppgifter om nu levande svenskar - pastorsexpeditioner, SPAR, länsstyrelsernas register
- . Släktforskarna och bibliotekens filmservice
- . Släktforskarna och arkivens service.
- . Original/mikrofilm/mikrofiche - vilket skall vi läsa ?
- . Släktforskningslitteratur

Databaser

- . Historiska och demografiska databaser
- . Databaser för släktforskarna ?

Egna släkten

- . Hur skall man hålla reda på sina uppgifter om den egna släkten ?
- . Uppläggning och presentation av släktöversikter - gårdsorienterade, an- och släkttavleorienterade, ättlingarna till.
- . Släktföreningarnas problem med att redovisa släkten.

Ungdomsverksamhet

- . Arbeten på gymnasiet och högstadiet
- . Vilken ungdomsverksamhet skall vi ha ?

Under konferensen skulle man också kunna ha en estraddebatt med något brännbart ämne, t e vad får släktforskningen kosta ?

.....

Som gemensamt motto för utställningarna och sammankomsterna under året tycker vi man skulle kunna ha "Släktforskning i tiden". Framställning bör inges till postverket om ett särskilt släktforskningsfrimärke."

Bland de ämnen som i skrivelsen nämndes för konferensen skulle också varit med rubriken:

Emigrantforskning

- . Nordamerika
- . Finland
- . Skottland
- . Nya Zeeland m fl.

Vi vet inte vad GF tänker göra med vårt förslag. Men oavsett detta kan det vara av intresse att höra medlemmarnas syn på förslaget. Finns tillräckligt intresse för en sådan här konferens ? Är det så här vi skulle vilja ha en konferens ordnad ? Är det de här ämnena vi skulle vilja ha med på en konferens ? Skall DIS försöka med ett antal utställningar/demonstrationer av datorn i släktforskningen lokalt/regionalt ? Finns det några som vill hjälpa till ? Skall vi göra i ordning en vandringsutställning ? Mm mm. På snarligt genhör.

PO

FILMFÖRMEDLING ARKIVENS OCH EJ BIBLIOTEKENS UPPGIFT

Rapport från bibliotekskonferensen i Kiruna i juni 1981

PO skriver i SFN nr 5, sid 16 under rubriken "Kärvare tider för släktforskare" om situationen i Linköpingsområdet. Sveriges Allmänna Biblioteksförening hade årsmöte i Kiruna i juni och jag hade tillfälle att delta och åhöra stämningarna i länsbibliotekssektionen, som tog upp frågan om släktforskarna och mikrofilmerna. Framför allt var det de ekonomiska problemen, som bekymrade biblioteksfolket. Utlåningen av filmer har ökat kraftigt och när man nu måste pruta ner budgeten med 2 % under 5 år måste man söka prutningsobjekt och då kommer släktforskarna i farozonen. Någon statistik över utlåningen presenterades inte utan närmast var det de ökade portokostnaderna, som väckte bekymmer.

Man ställde frågan om det var bibliotekens uppgift att bedriva verksamheten med mikrofilmerna. Det konstaterades enhälligt att det var arkivens uppgift, men av praktiska skäl fungerade det naturligtvis bättre med biblioteken som utlånare än med arkiven. Man menade att kostnaderna borde ligga på arkiven och ej på biblioteken. Sen vet vi ju alla att arkiven snarast har ännu större problem med sin ekonomi och ständigt inskränker sin service. Jag försvarade släktforskarna och framhöll att det är en stor och viktig lånegrupp för biblioteken.

Stadsbiblioteket i Umeå uppger på min förfrågan att man har ca 3500 mikrofilmssändningar per år. Man sänder numera filmerna som ekonomipaket, som i genomsnitt kostar 6:50 per st. Till detta kommer sedan administrationskostnaderna. Troligen åtgår ca en halv tjänst för mikrofilmernas hantering på länsbibliotekssidan. Inköp och skötsel av stadsbibliotekets stående material handhas av en annan avdelning.

På årsmötet framkastade jag att låntagarna ev kunde vara villiga att betala portot. Det verkade som man inte kände till att det fanns bibliotek, som infört en avgift per lån. Men tanken på avgifter avvisades med skärpa och var tydligen ett rött skynke för bibliotekspersonalen.

Att frågan om mikrofilmerna engagerade deltagarna var ej att ta miste på och

den spräckte också tidsprogrammet. Man beslöt att köra vidare som hittills, men ta kontakt med Riksarkivet och Kulturrådet för att väcka frågan om anslag till biblioteken för den "arkivtjänst" man bedrev.

Jag har även tagit upp frågan om hemlån av mikrofilm. Mindre bibliotek medger i allmänhet hemlån medan man på de större är skeptisk till detta. Man säger att man inte skulle få i- gen filmerna och skulle behöva kräva, som när det gäller böckerna. Jag tror detta är en felsyn, som beror på att man ej vet hur släktforskarna arbetar. En släktforskare måste ju ständigt låna nya rullar och därför måste risken för att rullar ska bli liggande vara liten. Hemlån skulle ju innebära en avlastning på bibliotekens apparater och troligen minska lånetiderna. Särskilt nu när öppethållandet har minskat på de flesta håll är det angeläget att föra den frågan vidare.

Holger Sjöstedt.

Anm. Som jämförelse till av Holger Sjöstedt uppgivna siffra på $\frac{1}{2}$ tjänst vid stadsbiblioteket i Umeå för mikrofilmernas hantering på länssidan, kan pekas på motsvarandesiffror som angavs vid cirkelledarkursen i Molkom 1979 och gällde Karlstad. Där hade man då för utlåningen en heltidstjänst och för inlåningen en halvtidstjänst.

* * * * *

GILLBERGS HÄRAD

I mitt omnämnande av Peter Olaussons och Göran Stålboms nya forskarförteckning kom det att stå att den gällde Gillberga härad, vilket skall vara Gillbergs härad. Häradet heter Gillbergs medan socknen heter Gillberga.

PO

* * * * *

KONGRESSEN I SALT LAKE CITY 1980

En serie dokument från den genealogiska världskonferensen i Salt Lake City i augusti 1980 kan rekvireras från "World Conference on records, Genealogical Society of Utah, 50 East North Temple Street, Salt Lake City, UTAH 84150, USA". Dels finns papper från enskilda föredrag, vilka kostar \$ 1.00 per styck och dels finns häften med sådana papper tillhörande ett visst ämnesområde, vilka kostar \$ 7.00 per styck. 13 stycken sådana häften finns. Häfte (volume) 8 behandlar "Scandinavian Family and Local history" och innehåller 12 föredrag, däribland de som Beijbom och Carl Erik Johansson höll. Titlarna är: Scandinavian Emigration records as a family history tool, A scandinavian soldiers life, Local history research in Norway, Life in Cities of Denmark, At home in rural Denmark, Norwegian immigrant churches, Life in cities of Norway, Life in cities of Sweden 150 years ago, Danish genealogical studies during the last 200 to 300 years, Swedish-american Church records and their use as a demographic and genealogical source, At home in old rural Sweden, At home in rural Norway. De två första häften innehåller mera allmänna föredrag, t e Alex Haleys föredrag och ett föredrag om värdet av genealogi och släktforskning. En del av föredragen kan fås på kassettband. Jag har en fullständig förteckning om någon är intresserad.

PO

PRESENTATION AV FORSKNINGRESULTAT

Börje Hellström arbetar med problemen kring presentation av släktforskningsresultat på ett praktiskt och billigt sätt. Han har idag tre system som kompletterar varandra och säger att datorn bör kunna bli till god hjälp för alla tre. Det svåra är att få fram billiga och bra metoder för att på papper visa hur ett antal släktgrenar strålar ut från en viss utvald rot.

Börje Hellström har en "byggsatsdator". Som skrivare använder han en Epson MX-80, som han anser kan duga åtminstone för de första försöken.

Jag hoppas vi skall få höra mera om dessa arbeten i kommande nummer av SFN.

PO

KORTA NOTISER

IBM SATSAR PÅ PERSONDATOR

IBM - datorvärldens gigant - har kommit till insikt om att persondatorer (mikrodatorer) är något att satsa på och presenterade i augusti i år sin persondator. Den har byggts kring en 16 bitars mikroprocessor till skillnad från övriga persondatorer t e ABC 80, som i dag har 8 bitars processorer. Härigenom kan IBM använda större primärminne - upp till 1 Mbyte. Man har dock valt att lägga sig på 256 kbyte RAM (ABC 80 har 16 kbyte) och 40 kbyte ROM (ABC 80 har 16 kbyte). Genom det större primärminnet måste man begära datainspektionens tillstånd om man vill upprätta personregister med denna persondator (gränsen går vid 64 kbyte). Första leverans i oktober. Priset anges jämförbart med andra motsvarande datorer.

PRIMÄRMINNENA BLIR STÖRRE I PERSONDATORERNA

Det är inte bara IBM som kommer med större primärminne för persondatorerna. Apples nya persondator - smådator för affärsbruk - kallad Apple 3 kommer att utrustas med ett primärminne på 64 kbyte med 200 ns access-tid. I SFN nr 5 nämndes att ABC 800 har ett primärminne på 32 kbyte, vilket kan utökas till 64 kbyte. Idag annonserar den japanska firmen Hitachi att man kan leverera minnen på 64 kbyte RAM med en accesstid på 150 eller 200 ns i stora volymer direkt från lager. Nästa år kommer man troligen inte att kunna komma ut med någon ny persondator som inte har minst 64 kbyte i primärminne. Troligen kommer man inte heller att nöja sig med mindre än en 16 bitars processor.

BILLIG DATOR

Steve Sinclair i England presenterade i februari förra året en persondator - komplett - för under 1000 kr kallad ZX 80. Den hade då ett primärminne på endast 1 kbyte. Nu har den fått en efterföljare ZX 81. Den är något dyrare men betydligt intressantare genom att primärminnet kan kompletteras till 16 kbyte RAM och att den är försedd med en 8 kbyte

Basic. Som bildskärm används hemmateven. Priset för grundenheten är 50 engelska pund, vartill kommer primärminnet för 50 och Basicen för 20. En skrivare skall komma för omkring 50 pund. Utrustningen är intressant och visar på att det går att göra billiga persondatorer. Har någon i DIS provat den? Erfarenheter?

DATORN SKALL BLI EN DEL I DEN FRANSKA KULTUREN

I en artikel i senaste numret av Mikrodatorn ger Bengt-Arne Vedin recept för en datakultur. Han pekar bl a på vad som pågår i Frankrike och citerar en av strategerna bakom Frankrikes industripolitik som säger: "Liksom det är varje fransmans stolthet att laga originella maträtter vill vi göra honom till en datateknikens, en programmeringskonstens mästare. Vi vill se att datatekniken skall leda till folkliga protester som kärnkraften gjort i en del länder. Vi vet att elektronik och datorer är nyckeln till Frankrikes framtida konkurrenskraft som industrialnation. Den konkurrenskraften måste grundas på folklig entusiasm, inte på misstro. Vi måste skapa vänskap mellan folket och datorn. Datorn måste bli en lika vardaglig företeelse som spisen grytan och matlagningen, lika tilltalande - och lika kreativ"

Det gäller således att göra datorn till en del i den franska kulturen.

Detta gäller Frankrike. Vad gäller för Sverige?

DATATERMINAL I STORPRODUKTION?

Franska firmen Alcatel-Electronique är färdig för att börja produktionen av 500.000 dataterminaler för franska televerket. De är avsedda att användas bl a för försöken att ersätta telefonkatalogen med central databas. Denna skall kunna frågas om telefonnummer med hjälp av en sådan dataterminal, som ansluts till ens egen telefon. Priset anges till omkring 1000 kr, vilket beräknas sjunka till omkring 500 vid beräknad storproduktion, som 1983 uppges komma att uppgå till 1.5 miljoner terminaler per år.

Sedan denna uppgift lämnades har tillkommit en ny regering i Frankrike - Mitterand - som antytt en omprövning av projektet. Uppenbarligen har man hunnit mycket långt i förberedelserna.

EMIGRANTFÖRTECKNING

Den emigrantförteckning för Östergötland 1851-60 som Elisabeth Thorsell här i Linköping tagit fram och som omnämndes i SFN nr 5 har varit efterfrågad. Totalt har sålts ca 30 exemplar, varav 3 gått till Amerika.

PRIS PÅ FILMRULLAR

Riksarkivet tar f o n mars 1981 kr 72 per rulle vid beställning av mikrofilsrull. Härtill kommer moms och postförskottsavgift. Man önskar skriftliga beställningar med angivelse av filmbeteckning.

DYRARE SLÄKTFORSKA PÅ AVSTÅND

Stockholms stadsarkiv tar från och med i år 60 kr för att svara på brevförfrågan som gäller sökning av personuppgifter för släktforskning.

Även Emigrantinstitutet i Växjö tar ut en liknande avgift vid brevförfrågningar.

UTSTÄLLNING KAN LÅNAS

Den av Eskilstuna stadsbibliotek i samarbete med Södermanlands släktforskarförening framtagna skärmutställningen "Lär känna Din släkt - en forskning i tiden" kan lånas utan hyreskostnad av intresserade institutioner och föreningar från stadsbiblioteket i Eskilstuna länsavdelning (tfn 016/101361). Skärmutställningen bör kompletteras med lokalt släktforskningsmaterial och arrangemang av olika slag, t en introduktionskurs i släktforskning. Detta anges nödvändigt. Utställningen kan även lånas ut utanför länet. Den är tingad för hela 1981.

FÖRTECKNING ÖVER FICHE

HAR TAGITS FRAM AV Stig Henrik Viklund vid Skellefteå museum. Det gäller de fiche med husförhörlängdsutdrag från år 1890 för Västerbotten, som Skellefteå museum anskaffat från Statistiska Centralbyrån i STOCKHOLM. Förteckningen är uppställd församlingsvis och ger sidhänvisning för varje gård/fastighet. Totalt omfattar förteckningen 53 sidor. Den ingår

i PASSM - serien som nr 83. Förteckningen finns förutom i Skellefteå hos DIS, SCB, GU och GF.

TIDSKRIFTEN RADIO OCH TELEVISION

innehåller en hel del artiklar om personatorer - hemdatorer. I övrigt finns tidskriften Mikrodatorn och ABC-klubbens medlemsblad, vilka båda ägnar sig helt åt smådatorer - hemdatorer - personatorer eller vad man nu vill kalla dem. Även namnet mikrodatorer används.

START FÖR TELEDATA I SVERIGE 1982

Teledata kallas också datavision. Det skall kunna ge information ur databanker till abonnent över telefon på TV-skärmar dygnet runt. Teledata är ännu begränsat till företag, organisationer och myndigheter. Privatpersoner kan ännu ej komma med. Försök har pågått sedan 1979 och avslutas i höst (1981).

Företag och myndigheter erbjuds nu lägga in och lagra information i systemet. Tänkbar information är affärsnyheter, forskningsresultat, företagsupplysningar mm.

Informationsteknologiutredningen har nyligen lämnat ett betänkande om teledatasystem riktade till allmänheten.

EMIGRATIONEN TILL NORDTYSKLAND

är nästa projekt för Sten Aminoff, som nu klarat av grundforskningen kring den svenska emigrationen till Nya Zeeland (Se SFN nr 2) Han har nu börjat skriva ut materialet, som han hoppas publicera om något år i en bok med titeln "Swedes in New Zealand". När detta är klart skall han försöka ta upp skandinavernas, främst svenskarnas flyttningar till Nordtyskland.

PRESSGRANNAR

Av intresse i senaste numret av Släkt och Hävd - nr 2 1981 - är dels Lars Nahlboms sida om förnamn i V Vingåker på 1600-talet och dels Hans Gillingsstams inlägg, i vilket framkommer att Svenskt biografiskt lexikon, som innehåller ett stort antal släktartiklar och utkommit under många år, överhuvudtaget aldrig recenserats i Släkt och Hävd. Det senare visar det svåra för SoH att bevaka vad som händer inom släktforskningsområdet med de principer som ligger till grund för redaktörens agerande. Och här gäller det ändå forskningsresultat av typ släktredovisningar som SoH annars gärna tar upp. Det nya numret innehåller i övrigt en släktredovisning (Bichlie), en historia om Bourbonättlingar på Nordkalotten samt en artikel om Bäckhult i Södra Vi, där byns historia blev släktens. Bertil Thunberg berättar om en fränskild kvinna som blev änka i kyrkboken, Harald Plate om en 6-faldig familjeallians och E Hård af Segerstad om historiska anor. Sex bokrecensioner finns, varav 4 rör släktböcker och de båda andra hembygdsböcker.

SLÄKTFORSKAREN är en ny tidskrift vars första nummer utkom häromdagen. Den utges av Västerbergslagens Släktforskarare med Anders Winroth som redaktör. Första numret omfattar 8 sidor och är tryckt i offset. Redaktören har själv fått stå för allt skrivande, men hoppas - som alla andra redaktörer - på bidrag. Man har 85 medlemmar i föreningen, varav många säkert har åtskilligt att berätta om redaktören kan få dem att fatta pennen. I första numret finns tre artiklar, en om Sveriges förste släktforskare, en om boplätsmärken och en om en liten by som heter Persbo. På sista sidan har medtagits en handling från 1814 ur Söderberke kyrkoarkiv skriven med gamla stilen och avsedd som läsövning. Det är bara att säga lycka till till den nya tidskriften, fler stämmor behövs i släktforskarvärlden.

SÖDERTÄLJEPROBANDEN har utkommit med nr 25, september 1981. Den innehåller uppgifter om höstens program och rapport från ett besök hos släktforskararna i Västerås som gjordes tillsammans med Nora-forskarna i maj. Kanske får man igång en fortsättningskurs i släktforskning till hösten.

Ytterligare två medlemsblad har jag fått. De har visat sig vara trevliga bekantskaper och kommer att tas upp i nästa nummer.

PO

+ + + + +

UR HÖSTENS PROGRAM I LINKÖPING

Föreningens årsmöte äger rum den 10 oktober kl 1300 i SAAB-SCANIAS fritidsgård i Linköping. Särskild kallelse bifogas i första utsändning av detta meddelande.

Under tiden 5 - 24 oktober skall vi försöka presentera vår förening och berätta något om datorhjälp i släktforskningen på en skärmställning på biblioteket i Linköping. Kanske kan vi också åstadkomma någon visning.

Från databasen i Umeå har man lovat komma ned och presentera sitt Linköpingsprojekt i början av november - kvällstid. Vi skall också få möjlighet att pröva terminalanslutning till databasen i Umeå. Vi hoppas att så många som möjligt skall ta vara på detta tillfälle. Tid och plats kommer att anslås på biblioteket i Linköping. Om någon vill få uppgifterna hemsända tala om det så ordnar vi det.

Datorkursen här i Linköping i samarbete med Medborgarskolan fortsätter under hösten. Den är ordnad som en studie-cirkel, varför vi har svårt att ta in nya medlemmar.

Vår förening har nu i ett års tid sökt lokal för vår verksamhet, en lokal där vi kan träffas och ha datorer och läsapparater - för egna fiche och för mor-monfichen - och den början till bibliotek vi redan har. Vi har framför allt hoppats på lokal i Gamla Linköping, där vi tror att vår verksamhet väl skulle passa in i miljön.

+ + + + +

PERSONREGISTER TILL DALS ED FÖDELSELÄNGD

De två försöksfiche som finns till Dals Eds födelselängd 1706-25 kan fås från föreningen för 25 kr per styck. De innehåller återbildad längd jämte barn-, faders-, moders-, fadders-, gårds- och totalregister, det senare både på förnamn och efternamn. Sänd in beloppet på föreningens postgiro nr 14033-5.

SLÄKTFORSKNING I NORDVÄSTRA SKÅNE OCH DATORN SOM MEDIUM

är titeln på den första skriften i föreningens skriftserie. Den är skriven av Karl Johan Roslund i Nyhamnsläge. Han berättar om sin släktforskning, varför han valde att föra in datorn som hjälpmedel och hur denna passats in i hans arbete. Skriften kostar 25 kr, vilket kan betalas in på föreningens postgiro nr 14033-5.

PERSONREGISTER TILL TÖFTEDALS OCH DALS EDS KYRKOBÖCKER

Mikrofiche med kombinerade register till Töftedals första och andra kyrkbok C1 och C2, 1706-67 resp 1768-1822 finns framtagna och motsvarande för Dals Ed C1, 1706-53 blir inom kort klara.

För Töftedal C1 och C2 är det två fiche för vardera och för Dals Ed blir det tre fiche. Priset på fichen är satt så lågt som 25 kr per styck. Beloppet kan sättas in på föreningens postgiro 14033-5.

Möjlighet finns att ta fram hela eller delar av dessa register på papper om någon är intresserad. Detta blir dock väsentligt dyrare än fichen.

MEDLEMSAVGIFTEN

i föreningen är 40 kr i år. Avgiften betalas in på föreningens postgiro 14033-5. För de - institutioner och liknande - som vill prenumerera är priset samma.

SEKRETERAREN MEDDELAR

att antalet medlemmar nu passerat 100-strecket.

Nästa meddelande kommer förhoppningsvis vid årsskiftet. Antalet kvarvarande exemplar av nr 5 och 6 är litet, varför alla nya medlemmar inte kan garanteras att få dessa nummer av medlemsbladet.

Föreningens adress är DIS c/o Bergman Hjortronvägen 89, 59054 Sturefors.

Copyright: 1981 PO Bergman och DIS.

Meddelandet är utsänt 1981-09-24.

UR INNEHÅLLET:

Databehandling av den egna släkten - dagsläget	2
Danskt landsarkiv först i Norden med datorframtagna personregister	2
Personregisterframtagna	4
Mormonernas fiche	5
Läsapparater för fiche	5
Preliminär församlingsförteckning för mormonernas fiche	6
Förnamn	7
Förening för datorer och släktforskning i England ?	10
Social och demografisk forskning på svenskt kyrkoboks-material	10
Släktforskning och medicinsk ärftlighetsforskning	12
Svenska sjukdomsnamn i gångna tider	14
Dödsorsaker i Töftedals dödlängd C2 1768-1822	14
Korta rapporter från Askersund, Bengtsfors, Eskilstuna, Hedemora, Laxå, Kristianstad, Malmö, Norrköping och Åmål	15
Läsapparater för hemlån	17
Vad vill vi ha på våra bibliotek ?	17
Nu händer snart något i Vadstena	18
Arkiven minskar öppethållningen	18
Släktforskarförteckningar Inlägg av Peter Olausson Förteckning för Gillbergs härad Förteckning för Norrtälje	21
Presentation - Olof Cronberg	24
Feriefolk forsker för å finne sine forfedre	25
1983 - ett släktforskningsår ?	26
Filmförmedling arkivens och ej bibliotekens uppgift Rapport från Kiruna	27
Kongressen i Salt Lake City 1980 - dokument	28
Korta notiser	29
Pressgrannar	31
Ur höstens program i Linköping	31